

JEDINSTVENA ZGRADA KAO PROBLEM VISOKOŠKOLSKOG GLAZBENOG OBRAZOVANJA U HRVATSKOJ: MEDIJSKI ODJECI IZGRADNJE MUZIČKE AKADEMIJE U ZAGREBU 2003-2012.¹

MARIJA JELIĆ

*Agencija za odnose s javnošću Premisa
Heinzelova 62a
10000 ZAGREB*

UDK/UDC: 727:37+070+004.738.5"20"(497.5
Zagreb):78

Pregledni rad/Review Paper
Primljeno/Received: 15. 5. 2013.
Prihvaćeno/Accepted: 17. 4. 2014.

Nacrtak

U ovom se radu raspravlja o problematici izgradnje jedinstvene zgrade Muzičke akademije u Zagrebu, ustanove koja je osnovana 1922. godine i nikada nije djelovala u okvirima jednog fizičkog prostora, nego se nastava vršila na više iznajmljenih lokacija.

Nadalje, zbog komparativnog uvida u način djelovanja daje se pregled situacije u visokoobrazovnim glazbenim ustanovama susjednih zemalja — Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Srbiji — koje kao zemlje proizašle iz Jugoslavije imaju djelomice sličnu povijest kao i Hrvatska, te u nekim drugim visokoobrazovnim glazbenim ustanovama Europe: u Francuskoj, Engleskoj i Poljskoj. Dok slične institucije u zemljama bivše Jugoslavije imaju iste probleme kao zagrebačka Muzička akademija, predstavljene zemlje Europske Unije imaju uređene visokoškolske glazbene ustanove s jedinstvenim prostorima, te kao takve predstavljaju nosioce glazbeno-kulturnog razvitka svojih zemalja.

U drugom dijelu članka donose se medijske analize, izrađene na temelju novinskih članaka objavljenih u *Aktualu*, *Business.hr*, *Fokusu*, *Glasu Istre*, *Glasu Slavonije*, *Globusu*, *Građevinaru*, *Hrvatskom slovu*, *Jutarnjem listu*,

Nacionalu, *Novom listu*, *ProGradnji*, *Slobodnoj Dalmaciji*, *Školskim novinama*, *Večernjem listu*, *Vijencu*, *Vjesniku*, *Zagreb Newsu*, *Zagreb moj grad* i internetskim portalima u periodu od 1. siječnja 2003. do 1. svibnja 2012. Cilj je da se s pomoću grafijskih prikaza i statistika prikaže i ispita zastupljenost tema, sadržaja i stavova vezanih uz problematiku izgradnje zgrade Muzičke akademije. Prikazani rezultati analize medija pokazali su kako je komunikacija s medijima, a preko njih i sa širom javnosti bila potpuno neplanirana, te je propuštena mogućnost za formiranje pozitivnog javnog mišljenja o potrebi postojanja jedinstvene zgrade Muzičke akademije. Analiza je pokazala i korištenje problematike od strane političkih stranaka i političara u osobne promidžbene svrhe što je, uz nedostatak kreiranja vijesti od strane Muzičke akademije, rezultiralo djelomice negativnim kontekstom.

Ključne riječi: Muzička akademija u Zagrebu, izgradnja zgrade, visokoškolski glazbeni odgoj, medijska analiza

Keywords: Academy of Music in Zagreb, the construction of the building, university music education, analyses in media

¹ Članak je nastao na temelju diplomskog rada obranjenog 25. rujna 2012. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. Stanislava Tuksara.

Uvod

Kultura ima dva bitna svojstva: najprije je naučena, a zatim je zajednička. Uz to je važno napomenuti kako je ljudsko ponašanje određeno kulturom.² Iz tog konteksta i u nadi da počinje svijetlija budućnost hrvatske kulture, odnosno njezine glazbe, ovaj rad govori o gorućem problemu — jedinstvenoj zgradi Muzičke akademije u Zagrebu, neophodnoj za kvalitetno obrazovanje studenata, kao i praktičnu djelatnost svih glazbenih profesionalaca.

U povijesti glazba je, uz slikanje, kiparstvo, arhitekturu i poeziju, predstavljala prvu od pet finih umjetnosti. Osim talenta za izvođenje glazbe neophodno je kvalitetno obrazovanje i usavršavanje. Muzička akademija u Zagrebu osnovana je 1922. godine i najstarija je i najveća glazbena visokoškolska ustanova. Studenti se ondje mogu upisati poslije srednjoškolskog glazbenog obrazovanja i tako nastaviti školovanje, a poslije završetka studija mogu se upisati i na Akademijine poslijediplomske studije. Muzička akademija od svog osnutka nema isključivo svoj prostor, te se tijekom godina zbog proširivanja programa te novih odsjeka morala »širiti«, ali nikada u jedinstveni prostor, pa je tako i danas dislocirana i djeluje na četiri različite adrese.

Važnost jedinstvene lokacije obrazovanja prepoznata je već u antičkoj Grčkoj. Filozof Platon u 4. st. pr. Kr. osniva jednu od prvih obrazovnih institucija, Akademiju. Povijesno gledajući, ova obrazovna institucija udarila je temelje daljnjem razvoju strukturiranog obrazovanja. Platonova Akademija govori u prilog važnosti jedinstvenog mjesta obrazovanja na kojem se susreću istomišljenici kako bi se obrazovali, upijali nova znanja i vještine, ali i razmjenjivali iskustva s kolegama učenicima i profesorima.

Kada govorimo o obrazovnom okviru, Platonova Akademija svog je nasljednika imala u Aristotelovoj Peripatetičkoj školi. Razvitkom obrazovnih ustanova koje na jednom mjestu okupljaju učenike iz škola tijekom srednjeg vijeka izrastaju sveučilišta, da bismo danas bili svjedoci čak sveučilišnim gradovima.

Ovaj rad također daje pregled situacije u visokoobrazovnim glazbenim ustanovama susjednih zemalja — Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Srbiji — koje kao zemlje proizašle iz Jugoslavije imaju djelomice sličnu povijest kao i Hrvatska. U njemu se donosi i pregled situacije u nekim drugim visokoobrazovnim glazbenim ustanovama Europe: u Francuskoj, Engleskoj i Poljskoj. Dok slične institucije u zemljama bivše Jugoslavije imaju iste probleme kao zagrebačka Muzička akademija, predstavljene zemlje Europske Unije imaju uređene visokoškolske glazbene ustanove s jedinstvenim prostorima, te kao takve predstavljaju nosioce glazbeno-kulturnog razvitka svojih zemalja.

Važnost obrazovanja neupitna je. Obrazovanje igra važnu ekonomsku i društvenu ulogu. Istaknuti sociolog Emile Durkheim glavnom je funkcijom

² M. HARALAMBOS: *Uvod u sociologiju*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1994.

obrazovanja smatrao prenošenje normi i vrijednosti društva, što ostaje temeljem promišljanja obrazovanja i u 21. stoljeću. Europska komisija prepoznala je problem jedinstvenog mjesta obrazovanja i obrazovanja uopće, te je još 2006. godine unutar svojeg financijskog plana odobrila sredstva u iznosu od 7 milijardi eura za šest programa obrazovanja pod zajedničkim nazivom: Lifelong Learning Programme 2007-2013, kojim se omogućava ljudima svih životnih dobi da sudjeluju u stimulirajućem iskustvu učenja, ali i da se omogući razvijanje obrazovanja diljem Europe.³

Pored toga, sama Europska Komisija ističe tri specifična cilja kada je u pitanju obrazovanje:

- kvalitetu — unaprijediti kvalitetu i efikasnost obrazovnih programa;
- sveobuhvatnost — osigurati da svatko ima mogućnost obrazovanja;
- međunarodnu dostupnost
- otvoriti edukacijske programe na nacionalnoj razini.

Istovremeno *Međunarodna komisija za obrazovanje na pragu 21. stoljeća* UNESCO-a potvrdila je da obrazovanje ima temeljnu ulogu kako u osobnom tako i u društvenom razvitku, te kako je njegovo poslanstvo omogućiti svakome od nas razviti sve naše talente i ostvariti naš stvaralački potencijal, uključujući i odgovornost za vlastiti život i postignuće osobnih ciljeva.

Obrazovanje pritom samo po sebi ne predstavlja nepogrešivu formulu kojom će se riješiti globalni problemi, no ono je svakako čimbenik koji stvara bitnu razliku, osobito na individualnoj razini.

»Obrazovanje je najvažnije raspoloživo sredstvo za poticanje dubljeg i skladnijeg ljudskog razvitka, a time i za smanjenje gladi, siromaštva, izvlaštenosti, neznanja, ugnjetavanja i rata.«⁴

Hrvatsko društvo ipak je prepoznalo problem jedinstvenog mjesta obrazovanja za glazbenike, te se 2009. godine postavlja kamen temeljac za izgradnju Muzičke akademije. Nažalost do lipnja 2012. godine, kada se piše ovaj rad, nije realizirano rješenje problema, premda ovu temu političari upotrebljavaju u svoju korist. Stoga se u radu obrađuje i pregled medijskih objava od 2003. godine do danas, jer one prenose informacije do šire javnosti. Dodatno, ovakav pregled može pružiti i potpuniji uvid u problem nepostojanja jedinstvenog mjesta obrazovanja Muzičke akademije.

Jedinstvena zgrada Muzičke akademije nužna je kako bi se mladi glazbenici školovali i imali mogućnost vježbanja u odgovarajućem prostoru, te bili u prilici

³ Izvor: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm [15. ožujka 2011].

⁴ Jacques DELORS: *Učenje — blago u nama*, Educa, Zagreb 1998, [str.13].

upoznati svoje kolege i biti u bliskom kontaktu sa svim profesorima. Jedinствена zgrada MA također bi omogućila na jednom mjestu objedinjavanje biblioteke, mediateke, audio studija, prostore s uređajima za audio/vizualnu reprodukciju, kao i snimanje u svakoj vježbaoni dvorane, u kojima bi jedni drugima te ostaloj javnosti mogli prezentirati svoja znanja, predan i mukotrpan rad, i konačno, kako bi obogatili jedni druge i hrvatsku kulturu. Neizmјerno je bogatstvo imati svjetski poznate glazbenike koji su svoje umjetničke karijere započeli ili profesionalno usavršavali na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji, obrazovnoj ustanovi koja u 21. stoljeću, gotovo cijelo stoljeće nakon osnutka, nema svoje jedinstvene zgrade.

Za ispunjenje navedenih ciljeva ovog rada proveden je ekstenzivan pregled relevantne literature kao i analiza medijskih sadržaja. Temeljem studije relevantnih izvora pružen je povijesni pregled razvoja muzičke kulture i, paralelno, same Muzičke akademije u Hrvatskoj, te komparativni pregled statusa muzičkih akademija, kako u državama bivše Jugoslavije tako i u odabranim europskim državama. Analiza medijskih sadržaja pružila je kvantitativne podatke o učestalosti i načinu izvještavanja medija o pitanjima vezanim za MA; dodatno, kvalitativnom analizom ovih sadržaja dobiven je potpuniji uvid u problematiku osiguravanja jedinstvenog mjesta obrazovanja MA.

Muzička akademija u Zagrebu kao legitimni sljednik Glazbene škole HGZ-a

Osnivanjem Glazbene škole *Musikvereina* u Zagrebu 16. veljače 1829. godine započela je s radom mala glazbena škola s 36 muških polaznika, koje su podučavala tri nastavnika. Prvi statut škole napisao je Karl Wiesner von Morgenstern. Statut je predviđao trogodišnje školovanje, uz staž od tri godine obaveznog rada u društvenom orkestru. Podučavale su se tada violina, violončelo i teorija s pjevanjem, te nešto kasnije i drveni puhači instrumenti.

Nakon 1861. godine Glazbena škola dobiva i državnu subvenciju. Usprkos nastojanjima članova društva da se državna subvencija povisi kako bi se mogao plaćati rukovoditelj škole, to se realiziralo tek 1870. godine kada na čelo glazbene škole dolazi Ivan pl. Zajc. U tom razdoblju dolazi do profesionalizacije škole, te se sukladno tome proširuje djelatnost na nove instrumente i teoretske predmete, čime se povećava interes đaka. Već su tada započeli problemi s prostorom što ga je imao i sam Glazbeni zavod. No, Glazbena škola se iz prostora Kraljevske akademije na Katarinskom trgu u Gornjem Gradu nekoliko puta selila, dok se konačno 1876. godine nije smjestila u vlastitoj zgradi u Gundulićevoj ulici.

Daljnja profesionalizacija i naporna nastojanja ravnateljstva Glazbene škole, posebno povjesničara Vjekoslava Klaića, rezultirala su proširenjem nastave na sve orkestralne instrumente, te Glazbena škola 1916. godine prerasta u Konzervatorij. Povećanjem broja predmeta, nastavnika i učenika, povećali su se i financijski izdaci za vođenje ove ustanove, konzervatorija, te je ravnateljstvo Glazbenog zavoda jedini izlaz vidjelo u prepuštanju Konzervatorija državnoj

upravi. U siječnju 1920. godine stiglo je priopćenje ravnateljstvu kojim ih se informira kako je Kraljevska zemaljska vlada odlučila preuzeti vodstvo Konzervatorija, dok je sama primopredaja završena u rujnu iste godine. Tada radom započinje Hrvatska zemaljska glazbena škola, 1921. godine preimenovana u Kraljevski konzervatorij u Zagrebu, da bi 18. listopada 1922. godine bila imenovana Kraljevskom muzičkom akademijom.

Muzička akademija je u prva tri desetljeća svojega postojanja djelovala po principu konzervatorija, te se sastojala od niže, srednje i visoke škole. Usprkos višegodišnjim nastojanjima da se studenti visoke škole i učenici srednje škole izjednače s učenicima gimnazija, a studenti Akademije sa studentima ostalih fakulteta, te da diploma Akademije bude kvalifikacija za visoku stručnu spremu a svjedodžba završnog ispita za srednju stručnu spremu, to se dogodilo tek 1932. godine. Do tada su diplomirani studenti stjecali samo umjetničku kvalifikaciju, ali ne i pravo da budu profesori na gimnazijama i učiteljskim školama. Sam status profesora Muzičke akademije riješen je 1940. godine, kada je prema »Uredbi o glazbenim školama u banovini Hrvatskoj« Akademija glazbe i kazališne umjetnosti dobila rang fakulteta, dok se nastavno osoblje dijelilo na redovne i izvanredne profesore. Za rektora Akademije izabran je Franjo Dugan, a za prorektora Fran Lhotka. Već 1941. godine Akademija mijenja naziv u Hrvatski državni konzervatorij. Nedugo nakon završetka Drugog svjetskog rata Ministarstvo prosvjete NR Hrvatske obavješćuje Muzičku akademiju kako nastava treba početi što je prije moguće, čime je vidljivo da Akademija ima punu političku potporu. Uz takvu podršku Akademija nastavlja razvoj, ali i mijenja strukturu, što rezultira izdvajanjem niže i srednje škole u današnju Muzičku školu »Vatroslav Lisinski«, koja od školske godine 1951/52. djeluje samostalno u zasebnoj zgradi u Gundulićevoj 4, dok visoka škola postaje Muzička akademija, samostalna ustanova, koja s pet umjetničkih te povijesno-teorijskim i pedagoškim odsjekom djeluje u starim prostorima HGZ-a.

Od 1952. Akademija razvija ponudu obrazovnih sadržaja, ali i mogućnosti razvijanja znanstvenih karijera, obogaćujući programe koje nudi studentima i profesorima. Statutima iz 1963. i 1966. unesene su promjene u strukturu MA, te je osim promjene naziva pojedinih odjela došlo do organizacijskih preslagivanja kojima je obuhvaćen teoretsko-pedagoški odjel, ali i uvedena nastava trećeg stupnja (1966), čime se izrazito nadarenim studentima omogućilo daljnje usavršavanje u struci tijekom dva do četiri semestra. Također, uveden je odsjek za obrazovanje učitelja glazbenog odgoja, čime je omogućeno kandidatima sa završenim ispitima srednje muzičke škole da dobiju višu stručnu spremu za pedagoški rad. Razvijanje znanstvenog rada obilježila je 1967, kada je osnovan Muzikološki zavod u želji da se omogući organizirani znanstveni rad na području muzikologije, čime su udareni temelji za osnivanje muzikološkog odsjeka (u suradnji s Filozofskim fakultetom u školskoj godini 1970/71. organiziran je interfakultetski studij). Sedamdesete godine prošlog stoljeća u pogledu razvoja MA obilježila su otvaranja područnih odjela — nakon Dubrovnika, na red su stigli Osijek, Rijeka i Split. Muzičku akademiju nije

zaobišla reforma visokog obrazovanja koja se dogodila 1977, a rezultirala je revizijom nastavnih planova i programa, uvođenjem grupa općih i zajedničkih kolegija, ali su uvedeni i novi stručni kolegiji (analiza glazbene literature, polifonija, vježbe u elektronskoj glazbi, glazbena akustika...). Te iste godine započinje raditi Odjel za nastavnike glazbenog odgoja. Usporedno s razvojem sadržaja raste broj studenata i profesora, te se MA uza sve napore, ali i nesumnjivo pozitivne rezultate, i u ovom razdoblju (1970ih-1980ih) bori s kroničnom nestašicom prostora. U želji da se 1976. adaptira i dogradi postojeći prostor u Gundulićevoj 6, zbog zabrane Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture 1980. MA je dodijeljen prostor u Berislavićevoj 16, koji i dan danas služi »tihim« sadržajima — biblioteci, tajništvu i dekanatu.

Turbulentno vrijeme s kraja 20. stoljeća i ratne godine ostavile su traga i na razvoju MA u Zagrebu, no s 21. stoljećem MA je uhvatila korak s Europom u obrazovnom pogledu te u znanstvenom pogledu dosegla europsku razinu kojoj svi težimo, no prostorno je ostala na početku 20. stoljeća, kada je osnovana.

Danas je Muzička akademija — najstarija, najveća i središnja visokoškolska glazbena ustanova u RH, na kojoj je nastava ustrojena u osam odsjeka: za kompoziciju i teoriju glazbe; za muzikologiju; za dirigiranje, harfu i udaraljke; za pjevanje; za klavir, orgulje i čembalo; za gudačke instrumente i gitaru; za puhačke instrumente; te za glazbenu pedagogiju.

U trenutku nastajanja ovog rada nastavu na Muzičkoj akademiji u Zagrebu održava:

- u kategoriji redovnih profesora — 29 stalnih i 16 vanjskih suradnika,
- u kategoriji izvanrednih profesora — 26 stalnih i 10 vanjskih suradnika,
- u kategoriji docenata — 29 stalnih i 10 vanjskih suradnika,
- asistenata — 6 stalnih i 9 vanjskih suradnika,
- viših predavača — 3 stalna i 7 vanjskih suradnika,
- predavača — 3 stalna i 13 vanjskih suradnika,
- viših umjetničkih suradnika — 7 stalnih i 1 vanjski suradnik,
- te umjetničkih suradnika — 9 stalnih i 3 vanjska suradnika.

Ukupno je to preko 180 nastavnika koji podučavaju više od 500 studenata.

Muzička akademija spremno je dočekala uvođenje bolonjskih načela u sustav školovanja u RH, te ih sustavno provodi od samih početaka. Nakon završetka redovitog studija studenti MA u Zagrebu u mogućnosti su nastaviti svoje stručno usavršavanje kroz brojne specijalističke studije i programe umjetničkog usavršavanja koje im nudi Muzička akademija.

O Muzičkoj akademiji u Zagrebu, o njezinoj devedesetoj obljetnici, može se zaključiti da je ona jedna od najistaknutijih visokoškolskih glazbenih ustanova hrvatskog i južnoslavenskog prostora, koja s ponosom može stajati uz bok europskim glazbenim ustanovama. Kvaliteta sadržaja i prepoznavanje talentiranih

mladih naraštaja omogućili su da je velik broj umjetnika danas europske i svjetske reputacije svoje prve korake u profesionalni život umjetnika napravio upravo na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Istovremeno, danas profesori i suradnici Akademije, spremno dočekavši obrazovne promjene uvedene bolonjskim procesom, nastavljaju podučavati studente i pripremati ih za relevantna umjetnička i znanstvena ostvarenja.⁵

Tako danas grad Zagreb upravo zahvaljujući i Muzičkoj akademiji predstavlja nezaobilazno središte bogate srednjoeuropske kulturne baštine.

Pregled odabranih visokoškolskih glazbenih ustanova

S ciljem što boljeg razumijevanja aktualne situacije u kojoj se nalazi zagrebačka Muzička akademija uputno je staviti ju u regionalni kontekst. Neosporivi rezultati i uspjesi glazbenih umjetnika, teoretičara i muzikologa koji su potekli sa zagrebačke Muzičke akademije, te recentan nastavnički rad koji ide ukorak s Europom, nameću potrebu da se zagrebačka Muzička akademija stavi i u europski kontekst, kako bi se dobila objektivna slika stanja.

Akademija za glasbo, Ljubljana

Visokoškolsko glazbeno obrazovanje u Sloveniji, u povijesnom kontekstu gledano, vrlo je slično onome u Hrvatskoj. »Akademija za glasbo« formalno je osnovana 8. kolovoza 1939, a izrasla je iz Državnog konzervatorija osnovanog 1919. godine.

Nedostatak literature o povijesti visokoškolskog glazbenog obrazovanja u Sloveniji rezultirao je vrlo skromnim informacijama, iz kojih je gotovo nemoguće stvoriti jedinstvenu sliku o razvoju središnje muzičke akademije, kao i o njezinim smještajnim kapacitetima.

U prvoj monografiji⁶ ističe se važnost ove ustanove koja služi obrazovanju glazbenih umjetnika i pedagoga. U monografiji se ističe kako je umjetnička, odnosno pedagoška praksa konačni cilj studija na Ljubljanskoj akademiji, koja je te 1965. godine imala 6 odjela: Odjel kompozicije i dirigiranja; Odjel za solo pjevanje; Odjel za klavir, orgulje i harfu; Odjel za gudače (violina, viola, violončelo i kontrabas); Odjel za puhače (flauta, oboa, klarinet, fagot, rog, truba i trombon) i Odjel za povijest glazbe.

⁵ Usp. Koraljka KOS (ur.): *Muzička akademija u Zagrebu 1921-1981. Spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 1981; Stanislav TUKSAR: *Sveučilište u Zagrebu — Muzička akademija 1922.-2002.*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 2002; Erika KR PAN (ur.): *Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu. 90 godina*, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2011.

⁶ *** *Akademija za glasbo Ljubljana — poročila in razprave*, Akademija za glasbo, Ljubljana 1965.

Posljednje poglavlje ove monografije, »Nova školska i upravna zgrada Akademije za glasbo«, ističe kako je potreba za novom zgradom neophodna. U vrijeme objavljivanja monografije bili su postignuti prvi rezultati — donesena je odluka o mikrolokaciji: na uglu tadašnje Vegove i Gregorčičeve ulice u Ljubljani. Raspisan je bio natječaj za izradu građevinskog projekta, te ostvareni brojni preduvjeti za izgradnju nove zgrade.

Mnogo je godina proteklo, Slovenija je doživjela svoje osamostaljenje kojim je Akademija za glasbo postala najviša glazbeno-pedagoška ustanova u Republici Sloveniji, te redovna članica Ljubljanskog sveučilišta (*Univerziteta v Ljubljani*). Obje te činjenice još 1999. godine, u uvodu najrecentnije monografije o Akademiji, ističe tadašnji dekan Dejan Bravničar, smatrajući da upravo one otvaraju brojne nove mogućnosti koje treba iskoristiti, te da u tom trenutku država mora odlučiti želi li da se i ljubljanska Akademija ravnopravno pozicionira prilikom ulaska u Europu.⁷ Kao jedan od preduvjeta za takvo što Bravničar ističe izgradnju nove zgrade Akademije. Prvi korak prema realizaciji te ideje je potpisivanje sporazuma između Univerziteta u Ljubljani, Ministarstva kulture i grada Ljubljane o gradnji novih prostora za sve tri umjetničke akademije koje su članice ljubljanskog Univerziteta.

Danas, 12 godina kasnije slovenska Akademija ima:

- Odjel za kompoziciju i teoriju;
- Odjel za dirigiranje;
- Odjel za pjevanje;
- Odjel za instrumente s tipkama;
- Odjel za gudala i žičane instrumente;
- Odjel za puhače, trubu i trombon;
- Odjel za glazbenu pedagogiju;
- Odjel za sakralnu glazbu;
- Katedru za komornu glazbu;
- Katedru za glazbeno-teorijske predmete;
- Katedru za povijest glazbe;
- Katedru za glazbeno-pedagoške predmete;
- Katedru za jazz;
- Katedru za staru glazbu;
- Univerzitetski studijski program: glazbena umjetnost;
- Univerzitetski studijski program: glazbena pedagogija.

Nastava se održava na osam lokacija.

⁷ Primož KURET — Branka ROTAR PANCE: *Akademija za glasbo: 1919-1030-1999. Izdano v počastitev osemdesetletnice konservatorija in šestdesetletnice Akademije za glasbo v Ljubljani*, Akademija za glasbo, Ljubljana 2000.

Na internetskim stranicama ljubljanskog Univerziteta⁸ dostupna je dokumentacija u kojoj se kronološki navode događanja vezana uz izgradnju nove zgrade, koja neodoljivo podsjećaju na hrvatski scenarij iste problematike.

Tako je pronađen podatak kako dekan Pavel Mihelčič u poslovnom izvještaju za 2008. godinu ističe zadovoljstvo činjenicom da se stvari pomiču, no i dalje napominje kako se pomiču presporo s obzirom da je Akademija dobila zemljište na uporabu još 2004. godine, na kojemu do tada nije položen ni kamen temeljac.⁹ Iako se tada vjerovalo kako će Akademija u novim prostorima početi djelovati 2012, iz današnje perspektive, bez obzira što bi ovaj slučaj trebao biti prioritet nove Vlade, razvidno je da će u nove prostore useliti možda tek 2014.

Aktualni dekan Andrej Grafenauer, u posljednja tri poslovna izvješća (za 2009, 2010. i 2011) o radu Akademije, kao ravnopravna poglavlja iz godine u godinu stavlja »Prostornu problematiku«, u kojima upozorava na rad u neprimjerenim prostorima, te posebno ističe da Akademija nema primjerenu veću dvoranu za umjetničko djelovanje, kako za koncerte tako i za nastupe većih sastava. Početkom 2012, točnije od 1. 1. 2012, Akademija je dobila u besplatni najam Kazinsku dvoranu koju u cijelosti koristi za svoje umjetničko djelovanje — koncertiranje.

I dok na internetskim stranicama »Akademije za glasbo«¹⁰ unazad godinu dana stoje i arhitektonski nacrti nove zgrade akademije, kolege iz susjedne države nisu ni centimetar bliže realizaciji projekta jedinstvene zgrade neophodne za razvoj visokoškolskog glazbenog obrazovanja u Sloveniji.

Fakultet muzičke umetnosti, Beograd

Slijedom dostupnih informacija saznaje se kako je Fakultet muzičke umetnosti u Beogradu osnovan kao Muzička akademija u ožujku 1937. godine »ukazom Ministarstva prosvete«, dok se početkom rada smatra studeni iste godine. Utemeljenjem ove ustanove prvi je put u nacionalnim okvirima zaokružen sustav glazbenog obrazovanja u Srbiji.¹¹

Prethodna nastojanja, koja započinju još 1920-ih godina, udruživanja kadrovskih potencijala uspješnih i priznatih beogradskih glazbenih škola, nisu dala očekivane rezultate, te je tek »ukaz« Ministarstva obrazovanja okončao ta nastojanja osnivanjem nove ustanove — Muzičke akademije, kao državne institucije najvišeg ranga, te paralelno s njom Srednje muzičke škole.

Planiranje nastave Muzičke akademije u susjednoj državi vođeno je »pametnije« jer, kako stoji na službenim stranicama Akademije:¹² »Osigurani su

⁸ Izvor: http://www.ag.uni-lj.si/e_files/vsebina/projek%20novih%20akadrmij.PDF [16. ožujka 2011].

⁹ Izvor: http://www.ag.uni-lj.si/index.php?page_id=3706 [16. ožujka 2011].

¹⁰ Izvor: http://www.ag.uni-lj.si/index.php?page_id=48 [16. ožujka 2011].

¹¹ Izvor: <http://www.fmu.bg.ac.rs/fmu/istorijat.html> [21. ožujka 2011].

¹² Izvor: <http://www.fmu.bg.ac.rs/fmu/istorijat.html> [21. ožujka 2011].

početni materijalni uveti — **zgrada**, biblioteka i instrumenti«. U prvoj godini upisano je 38 studenata, dok su glazbenu školu pohađala 103 učenika. Nastava na Akademiji se iz godine u godinu razvijala, kako u pogledu broja studenata tako i u pogledu broja nastavnika, ali i predmeta odnosno odsjeka. No, uspon Akademije prekinut je početkom Drugog svjetskog rata ratnim događajima. Usprkos činjenici da Akademija nije prekidała svoj rad tijekom rata, nastava je ipak »vegetirala« s obzirom da je zgrada Akademije prilično oštećena u bombardiranju 1941. godine.

U materijalima se ističe kako je nakon Drugog svjetskog rata tadašnji dekan Petar Konjović ulagao posebne napore u rješenje prostornih problema.¹³ Uslijedile su brojne reforme ove ustanove, da bi konačno 1957. godine obje obrazovne institucije — Srednja muzička škola i Muzička akademija — bile priključene asocijaciji drugih visokih umjetničkih škola (Fakultet likovnih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti i Fakultet dramskih umetnosti) te je tako osnovana Umetnička akademija. Posebnost ove akademije je uvođenje glazbenog folkloru kao posebne/samostalne katedre.

Akademija 1973. godine mijenja naziv u »Fakultet muzičke umetnosti«, te zajedno s ostalim umjetničkim školama (Fakultet likovnih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti i Fakultet dramskih umetnosti), i njihovim udruženjem dobiva status samostalnog beogradskog Univerziteta umetnosti.

Nastava na Fakultetu muzičke umetnosti (nekadašnja Muzička akademija) odvija se od osnivanja u istoj zgradi, kojoj je u međuvremenu 1961. godine dozidan jedan (drugi) kat. Također, na poboljšanje prostornih uvjeta utjecalo je preseljenje Muzičke škole »Josip Slavenski« u novu, odvojenu zgradu, još 1978. godine. Značajan prostor dobiven je i adaptacijom podrumskih prostorija bivše ložionice, koje se danas sve nalaze u funkciji nastave. Prema mišljenju profesorice Fakulteta muzičke umetnosti prof. dr. Sonje Marinković,

»ni ovakva 'proširenja' (realizovana 'osvajanjem' svakog slobodnog prostora hodnika) nisu dovoljna za rad Fakulteta, tako da Fakultet iznajmljuje dodatni prostor u Udruženju kompozitora Srbije, nedaleko od Akademije, gde koriste salu od 80 mesta za izvođenje kolektivne nastave, kao i na Kolarčevom narodnom univerzitetu, na kojem koriste prostor za rad orkestra i deo kolektivne nastave. Standardi prostora u Srbiji predviđaju da je neophodno imati prostor od po 5m² po studentu umetničkih studija i 2m² po studentu društveno-humanističkih programa u koji spadaju pedagogija, muzikologija, etnomuzikologija, teorija, što se u slučaju FMU nikako ne poštuje.«¹⁴

Iz svega navedenog očigledno je kako, usprkos prvotnom originalnom prostoru, i beogradska visokoškolska glazbena ustanova nema adekvatan i jedinstven prostor za umjetničko obrazovanje i djelovanje.

¹³ Izvor: <http://www.fmu.bg.ac.rs/fmu/istorijat.html> [21. ožujka 2011].

¹⁴ Pismeni upitnik prof. dr. Sonje Marinković, FMU u Beogradu.

Muzička akademija, Sarajevo

Muzička akademija u Sarajevu osnovana je 1955. godine, kao četvrta akademija u Jugoslaviji. Prilikom osnivanja Muzička akademija kao svoju misiju postavila je obrazovanje visokokvalificiranih glazbenih stručnjaka u domeni glazbene umjetnosti, osposobljavanje glazbenog kadra, unapređenje glazbene umjetnosti i nastave u suradnji s drugim kulturnim institucijama u tadašnjem Sarajevu te širenje opće glazbene kulture. Tom je prilikom prvi put pružena prilika mladima Bosne i Hercegovine da se školuju u svojoj tadašnjoj republici, čime je dat snažan poticaj razvoju glazbene kulture na području BiH. Od svoga osnutka do danas Muzička akademija u Sarajevu predstavlja okosnicu razvoja cjelokupnog glazbenog života u BiH, što se posebno istaknulo u najtežem, ratnom razdoblju, kada nije prestajala s radom te je svojim djelovanjem poticala rad ostalih glazbenih ustanova, posebice Sarajevske filharmonije. Prilikom obilježavanja 50-e obljetnice dekanica Muzičke akademije dr. Selma Ferović istaknula je:

»Doprinos naših bivših studenata i sadašnjih kadrova 'čudu bosanskog kulturnog otpora' je nemjerljiv i ne može se zaboraviti.«¹⁵

Iz današnje perspektive Muzička akademija spada među »starije« fakultete Univerziteta u Sarajevu, pri čemu je najstarija u grupaciji umjetničkih akademija, a jedina je među njima koja ima znanstvenu i istraživačko-razvojnu djelatnost.

Akademija je od svog osnutka smještena u zgradi bivšeg samostana Sestara sv. Augustina, koja je tek najnužnije adaptirana za potrebe muziciranja.

Do danas, usprkos šest puta većem broju studenata, prostor je samo 1958. godine proširen na način da je dograđen još jedan kat, kojeg su se časne sestre obvezale ustupiti Akademiji bez naknade na korištenje na 30 godina. U posljednjem ratu zgrada Akademije je devastirana, dva puta opljačkana, kada je odneseno mnogo uređaja i instrumenata. Početkom 1995. godine popravljeno je grijanje i ostakljeni prozori, što je napravljeno uz financijsku pomoć britanske ambasade, a 1996. godine uz pomoć stranih organizacija počeo je detaljniji popravak zgrade.

I ova sarajevska Muzička akademija, kao i ostale u regiji, danas ima najviše problema s nedostatkom prostora, te pedeset godina nakon osnivanja jedino što je promijenjeno je ime ulice u kojoj se Akademija nalazi — Ulica Josipa Stadlera.

Conservatoire National Supérieur de Musique de Paris, Pariz, Francuska

Visoki nacionalni konzervatorij glazbe i plesa (*Conservatoire National Supérieur de la Musique et de la Danse*) u Parizu najstarija je europska institucija za

¹⁵ *** 50 godina Muzičke akademije u Sarajevu, Muzička akademija, Sarajevo 2006.

profesionalno obrazovanje u glazbi. Nacionalni konvent, ustavotvorna i zakonodavna skupština Francuske u razdoblju francuske revolucije osnovao je 1795. godine Konzervatorij glazbe (*Conservatoire de musique*), koji je tako ujedinio Kraljevsku školu pjevanja i recitiranja, osnovanu 1783. godine, i Gradsku glazbenu školu osnovanu 1792. godine.

Sjedište Konzervatorija glazbe od 1796. do 1911. godine nalazi se u *Hôtel des Menus-Plaisirs*. Konzervatorij se tijekom godina neprestano razvija dodavanjem novih predmeta i pedagoških metoda. Posebno se ističe osnivanje knjižnice 1801. godine, osnivanje orkestra 1806. godine, te osnivanje Muzeja glazbala 1861. godine. Dodavanjem recitacije, glume i plesa u predmetnu nastavu Konzervatorij 1806. mijenja ime u Konzervatorij glazbe i recitacije.

Početkom 20. stoljeća, točnije 1911, Konzervatorij seli u prostor nekadašnje Jezuitske škole u ulici Madrid, te na ovoj lokaciji ostaje sve do 1990. godine, usprkos brojnim žalbama na buku ogorčenih susjeda.

Zgrada *Cité de la musique*, u kojoj se od 1990. godine nalazi Konzervatorij, smještena je u pariškoj četvrti La Vilette, a izgrađena kao jedan od velikih projekata bivšeg francuskog predsjednika François Mitterranda. Djelo je arhitekta Christiana de Portzamparc koji je u jedinstven prostor objedinio nekoliko institucija posvećenih glazbi. Ova impresivna zgrada ima 70 učionica, 7 podija, 3 dvorane, 3 amfiteatra, 100 audio studija, sobe za vježbanje, media centar, preko 50 smještajnih jedinica za studente, te brojne druge sadržaje. Istovremeno, Konzervatorij je tako danas dobro integriran s nekoliko koncertnih dvorana, muzejom sa stalnom postavom i izložbama, te sjedištem orkestra suvremene glazbe *Ensemble contemporain*.

Prema mišljenju akademskog muzičara Lorenza Rainera (truba), koji je imao priliku studirati u Beču, te se stručno usavršavati u Parizu, bolje je kada se sva nastava odvija u jednoj zgradi. Iz umjetničkih razloga poželjno je imati suradnju među različitim odjelima, jer se i na taj način uči, te se stječu iskustva, no dolazi i do zajedničkih projekata koje je lakše realizirati na istoj lokaciji. Logistički razlozi također govore u korist jedinstvenog prostora — nošenje glazbala, mogućnost korištenja medijateke, biblioteke, pri čemu ne treba zaboraviti administraciju koja čini sastavni dio studiranja (upisi, školarine, stipendije...).¹⁶

The Royal Academy of Music, London, Velika Britanija

Kraljevska muzička akademija (*Royal Academy of Music*) u Londonu osnovana je 1822. godine. Tijekom godina postala je svjetski priznata ustanova, u kojoj se školuje gotovo 700 studenata iz preko 50 zemalja svijeta u više od 20 muzičkih disciplina. Britanski najstariji konzervatorij inspiriran je prošlošću i tradicijom, ali

¹⁶ Pismeni upitnik, Lorenz Rainer, C.N.S.M.D.P. u Parizu.

predano formira suvremeni glazbeni život. Živost i prijateljsko ozračje kojim odiše Akademija, ali i činjenica kako tradicija ne garantira uspjeh, posebno se ističe na internetskim stranicama ove visokoškolske ustanove. Kraljevska muzička akademija izrazito je otvorena za javnost i posvećena studentima.¹⁷

Iz povijesne perspektive, Akademija je prilikom svog osnutka prvotno bila smještena u ulici Tenterden na Hanover trgu u Londonu, gdje je djelovala do 1911. godine kada je preseljena u novu zgradu izgrađenu upravo za potrebe Akademije u Marylebone ulici, gdje se nalazi i danas. Godine 1976. u prostorima akademije otvara se kazalište: *The Sir Jack Lyons Theatre* (koje je u potpunosti adaptirano u proteklom desetljeću), da bi 1992. godine prema visokim standardima bila potpuno obnovljena i ponovo otvorena dvorana Duke u glavnoj zgradi. Godine 1999. Akademija postaje prvi konzervatorij koji je kao punopravni član primljen u Londonsko sveučilište (*University of London*), najveće britansko sveučilište. Nedugo nakon toga, 2001. godine, priključene su susjedne zgrade — novoizgrađena zgrada muzeja koju je dizajnirao ugledni arhitekt John Nash, u kojoj se nalazi i dvorana David Josefowitz, te renovirana zgrada, tzv. *The York Gate*, u kojoj su smještene brojne prostorije za vježbanje različitih prostornih kapaciteta.

Kako se navodi na internetskim stranicama Kraljevske muzičke akademije¹⁸ Akademija sadrži sve zahtjeve modernog konzervatorija: preko stotinu prostora za podučavanje i vježbanje, probe i predavanja; koncertnu dvoranu David Josefowitz sa 120 sjedećih mjesta, nedavno obnovljen *Sir Jack Lyons Theatre* sa 230 sjedećih mjesta; dvoranu *Duke* u kojoj se nalazi 400 sjedećih mjesta; elektroničke studije, kao i studije za snimanja koji podržavaju kako analognu opremu tako i tehnologije za digitalno snimanje; bogato opremljenu knjižnicu, te odličnu kantinu namijenjenu studentima i profesorima, u kojoj se poslužuje zdrava i cijenama pristupačna hrana.

Susjedne zgrade (u odnosu na glavnu/originalnu zgradu Akademije) pružaju prostor za podučavanje, Akademijin muzej, istraživački centar, te komercijalni dućan u kojem se prodaju suveniri vezani uz ovu ustanovu.

Pametno poslovno upravljanje ovom ustanovom očituje se u mogućnosti iznajmljivanja Akademijinih prostora kada se ne koriste u obrazovne svrhe. Financijski iznosi variraju ovisno o prostoru, te datumu kada se prostor iznajmljuje. Ovakav način poslovanja omogućuje Akademiji dodatan priljev financijskih sredstava, pored regularnog načina financiranja.

S ponosom se ističe kako su prostori Akademije prilagođeni osobama s invaliditetom, što samo ukazuje na vrlo visoku razinu svijesti o važnosti društveno odgovornog poslovanja.

Na internetskim stranicama Akademije sve je upućeno na posjetitelja stranica, bilo na studenta, posjetitelja ili potencijalnog donatora. Količina informacija i

¹⁷ Izvor: <http://www.ram.ac.uk> [25. ožujka 2011].

¹⁸ izvor: <http://www.ram.ac.uk/venues> [25. ožujka 2011].

njihova organiziranost na prvi pogled upućuju na to kako je riječ o visoko profesionaliziranoj ustanovi, koja poštujući svoju tradiciju uspješno djeluje u modernom svijetu 21. stoljeća.¹⁹

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Varшава, Poljska

Sveučilište za glazbu *Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina* u Varšavi jedna je od najstarijih i najvećih škola glazbe u Poljskoj, ali i jedna od najstarijih u Europi.²⁰ Ova ustanova, prvotno osnovana 1821. godine, naslijedila je gotovo dvije stotine godina staru tradiciju javne glazbene nastave u Varšavi.

Danas ova visokoškolska glazbena ustanova u Varšavi sadrži šest odsjeka, pružajući studentima mogućnost da se obrazuju iz sljedećih područja:

- kompozicija, dirigiranje i teorija glazbe;
- klavir, čembalo i orgulje;
- instrumentalni studiji;
- vokalni studiji;
- umjetničko obrazovanje u glazbi (zborsko dirigiranje, glazbeno obrazovanje, crkvena glazba, ritmika i ples);
- inženjerstvo zvuka.

Dva događaja u 1810. godini obilježila su smjer razvoja ove ustanove: dobivanje dozvole kojom je odobreno osnivanje škole drame, koja počinje djelovati pod okriljem Nacionalnog kazališta Wojciech Bogusławski, te rođenje Fryderyka Chopina, budućeg zaštitnika škole. Tadašnja škola, namijenjena edukaciji glumaca i pjevača kazališta, pod ravnanjem poznatog skladatelja, dirigenta i pedagoga Jozefa Elsnera, bila je izdignuta na razinu *College of Music*. Upravo je u klasi profesora Elsnera od 1826. do 1829. školu pohađao najpoznatiji učenik Fryderyk Chopin, po kojem današnje Sveučilište nosi ime.

Godine 1821. škola dobiva naziv »Institut za glazbu i recitaciju« ili »Konzervatorij«, postaje sastavni dio Odsjeka lijepih umjetnosti Varšavskog sveučilišta, te omogućuje potpuno glazbeno obrazovanje.

Nužno povezana s poviješću Poljske kao države i grada Varšave, škola je u idućem stoljeću prošla brojne promjene. Posljedica ustanka iz studenog 1830. bilo je raspuštanje varšavskog Sveučilišta 1831, kada je ukinuta i Glavna glazbena škola. Trideset godina kasnije, 1861, baštinu Glavne glazbene škole je preuzeo Institut za glazbu *Apolinary Kątski*, koji je postojao do 1918. godine, odnosno do stjecanja poljske neovisnosti. Škola je naime te godine nacionalizirana i preimenovana u

¹⁹ izvor: <http://www.ram.ac.uk/about> [27. ožujka 2011].

²⁰ Izvor: <http://www.chopin.edu.pl/en/> [27. ožujka 2011].

»Konzervatorij«, koji neprekidno djeluje do izbijanja Drugog svjetskog rata. Tijekom nacističke okupacije, pod imenom *Staatliche Musikschule in Warschau*, škola slijedi nastavni plan i program predratnog Konzervatorija. Godine 1944. Varšavski ustanak rezultirao je rušenjem zgrade škole u ulici Okolnik. Godine 1946, nakon Drugog svjetskog rata, škola je dobila naziv »Visoka državna škola glazbe«, te je smještena u palači na Ujazdowskie Avenue.

Današnje izdanje ove visokoškolske ustanove u ulici Okolnik izgrađeno je između 1960. i 1966. godine, te kao takvo u potpunosti zadovoljava sve prostorne potrebe ove visokoškolske ustanove sa šest odsjeka.

Godine 1979. definiran je novi naziv kojem se dodaje ime bivšeg učenika i zaštitnika, Fryderyka Chopina, pod kojim djeluje i danas — *Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina*.

Jedna od specifičnosti ovog Sveučilišta svakako je njegova otvorenost. Pretpostavlja se kako su upravo geografski položaj i metropolske funkcije Varšave, glavnog grada Poljske, razlozi koji privlače glazbenike različitih umjetničkih formacija.

Usprkos negativnim posljedicama Prvog i Drugog svjetskog rata, s promjenom režima 1989, *Akademia Muzyczna Fryderyka Chopina* [AMFC] razvila se u jednu od najprestižnijih europskih visokoobrazovnih glazbenih institucija, koja održava vrlo intenzivne kontakte s drugim glazbenim zajednicama, surađuje s mnogim europskim glazbenim akademijama unutar Socrates/Erasmus programa, ali i nekoliko izvaneuropskih škola poput Soai University iz Osake ili Keimyung University iz Daegua. Član je Udruženja baltičkih muzičkih akademija (*Association of the Baltic Academies of Music — ABAM*).

Ovo sveučilište je istaknute osobe značajnog doprinosa glazbenoj umjetnosti nagradilo počasnim doktoratima. Najpoznatiji među njima su Artur Rubinstein, Placido Domingo i brojni drugi.

Jedinstvena zgrada kao problem visokoškolskog glazbenog obrazovanja

Muzička akademija u Zagrebu primjer je visokoškolske obrazovne institucije koja od svog osnutka nema vlastite zgrade, već je cijeli svoj glazbeni vijek podstanar u prostorima koji su joj samo dodijeljeni na korištenje i iz kojih često biva izmješšana u neki drugi isto tako neadekvatni prostor.

Izgradnja vlastite zgrade Glazbenog zavoda 1867. godine predstavljala je prostorno rješenje i za tadašnju muzičku školu. Pod ravnanjem Ivana Zajca broj učenika škole od 1870. godine nadalje naglo se povećavao, tako da je prostor ubrzo postao pretijesan. Novi uzlet i zamah Glazbena škola dobiva dolaskom Vjekoslava Klaića na mjesto potpredsjednika HGZ-a, koji se pokazao ključnom osobom razdoblja od 1890. do 1920. godine. Jedna od najvećih Klaićevih ideja bila je izdići glazbenu školu na razinu Konzervatorija, što je ustrajnim djelovanjem i napornim radom uspjelo 1916. godine. Kako bi to bilo moguće, prethodno je bilo neophodno

proširiti postojeći prostor kojim se koristila škola. Privatno zemljište sa sjeverne strane HGZ-a otkupljeno je 1894. godine i u roku od osam mjeseci na toj je parceli izgrađena zgrada koja je predstavljala proširenje školskog prostora, a svečano ju je otvorio sam car Franjo Josip 14. listopada 1895. godine.

Muzička akademija u Zagrebu od svojih početaka — kao glazbena škola koja je 1916. godine uzdignuta na razinu konzervatorija a 1922. preimenovana u Muzičku akademiju — do danas (i dalje) djeluje u podstanarskom odnosu.

Danas Muzička akademija u Zagrebu djeluje na četiri lokacije:

— u Gundulićevoj ulici — od osnutka do danas Muzička akademija u ovoj zgradi djeluje u podstanarstvu. Na ovoj se lokaciji održava nastava Odsjeka za dirigiranje, udaraljke i harfu, Odsjeka za pjevanje, Odsjeka za klavir, čembalo i orgulje, Odsjeka za puhačke instrumente te nekih teorijskih predmeta.

— u Berislavićevoj ulici — od 1980. također u dvorišnoj zgradi koju je prethodno koristila Birotehnička škola, smještena je administracija (studentska referada, računovodstvo, služba općih poslova), knjižnica sa 70-ak tisuća svezaka nota, knjiga, LP i CD ploča, elektronički studio i dekanat, te takozvani »tihu sadržaji« — nastava teorijskih predmeta Odsjeka za kompoziciju i glazbenu teoriju, kao i Odsjeka za glazbenu pedagogiju.

— u Frankopanskoj ulici — od 1999. godine u dvorišnoj zgradi koju je dobila na korištenje nalazi se dvorana za probe orkestra, zbora i velikih komornih sastava, te za nastavu studija orkestarskih dionica (F5), a u tom se prostoru održavaju i koncerti. U prostorima koji se nalaze na katu odvija se nastava čembala i komorne glazbe, te nastava Odsjeka za pjevanje.

— u Lučićevoj ulici — od 2003. godine u novoj zgradi, koja prvotno nije bila namijenjena Muzičkoj akademiji već studiju informatike invalida Domovinskog rata, odvija se nastava Odsjeka za gudačke instrumente i gitaru, Odsjeka za muzikologiju, nastava u međunarodnoj suradnji i nastava nekih teorijskih predmeta. Tu je također smješten i Zavod za sistematsku muzikologiju.

Sve navedene lokacije neadekvatne su potrebama ove umjetničke visokoškolske ustanove.

Dakle, u svim fazama djelovanja Muzičke akademije nedostatak prostora je ključni problem s kojim se ova visokoškolska ustanova susreće. S gotovo 180 profesora i više od 500 studenata funkcioniranje nastave na nekoliko lokacija, s obzirom na to da je riječ o umjetničkoj školi koja pritom djeluje po bolonjskom procesu, čime se iz godine u godinu broj studenata povećava, gotovo je neodrživo.

Jedno od ključnih načela bolonjskog procesa jest mobilnost studenata, no i nakon nekoliko godina primjene 'Bolonje' nitko iz Europe nije došao u Zagreb na Muzičku akademiju. Ne zbog lošeg programa ili kvalitete nastavnih sadržaja, već vjerojatno zbog neprivaćne činjenice neadekvatnog prostora, dislociranosti zgrada Akademije koje nas zasigurno kao zemlju u glazbeno-umjetničkom obrazovnom svijetu svrstavaju na začelje kolone.

I dok najnovija obrazovna istraživanja²¹ pokazuju kako je u području muzičkog obrazovanja vježbanje neophodno za poticanje kognitivnog, fiziološkog i psihomotornog razvoja kod glazbenika, odnosno, kako je vježbanje jedan od ključnih elemenata uspješnosti glazbenika, možda čak od većeg značenja od samog talenta — postavlja se pitanje gdje će studenti vježbati kada su izbačeni iz garderoba Hrvatskog glazbenog zavoda, koje su im, iako neadekvatne, bile na raspolaganju kao prostor za vježbanje. Odnosno, gdje su tu europski standardi studija glazbe?

Usprkos neadekvatnom prostoru, u kojem je Akademija od svog osnutka u podstanarskom odnosu, nastavno osoblje i studenti ulažu svoj maksimum kako bi u akademskom i obrazovnom smislu zagrebačka Muzička akademija pratila europske i svjetske trendove. Rezultate obrazovanja i vlastiti rad talentirani mladi ljudi, pred koje su postavljeni visoki kriteriji i povjerenje profesora, opravdavaju vrhunskim muziciranjem na gotovo 300 koncerata, produkcija i glazbenih priredbi koje se tijekom akademske godine održe u prostorima Akademije ali i drugim raspoloživim dvoranama diljem Zagreba. Svake godine Akademija s ponosom organizira dva velika koncerta u sklopu »Akademske ciklusa«, koji se održavaju u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog. Ciklusi koncerata »Virtuoso«, »Timbar«, »Mladi za mlade«, te vlastite zberske i operne produkcije, samo su neke od prilika u kojima ansambli Akademije nastupaju. Riječ je o Simfonijskom orkestru Muzičke akademije, Zboru Muzičke akademije i komornim sastavima u kojima sudjeluju studenti odsjeka za kompoziciju i glazbenu teoriju, muzikologiju i dirigiranje. Pored toga na Akademiji su osnovani i još danas djeluju izdanci dvaju izrazito važnih krugova hrvatske glazbene pedagogije: pijanistička škola Stanislava Stančića i violinistička škola Vaclava Humla. Da svojom kvalitetom studenti mogu stati uz bok profesionalnim glazbenicima govori u prilog činjenica kako vrlo često studenti MA sudjeluju kao solisti na koncertima Zagrebačke filharmonije, te su nosioci uloga opernih predstava u nacionalnim kazališnim kućama. Važno je napomenuti kako dugi niz godina i brojnim nastupima po svijetu djeluju udaraljkaški ansambl »Bing-bang« i čelistički ansambl »Cellomania«. Sama obrazovna institucija članica je jedne od najpoznatijih europskih strukovnih udruženja Association Européenne des Conservatoires (AEC). No svi navedeni uspjesi i nastojanja dan danas nisu dali rezultata u rješavanju prostornog problema.

Posljednjih smo godinu i nekoliko mjeseci svjedoci aktualnih zbivanja vezanih uz izgradnju nove zgrade Muzičke akademije na Trgu maršala Tita. Dok jedni osporavaju rušenje stare Fabrisove zgrade Ferimporta usprkos spomeničkoj vrijednosti i činjenici da je riječ o zaštićenom objektu kulture, drugima je laknulo što je ta zgrada napokon srušena sa zemljom. Prema riječima arhitekta Šosterića, prema čijem radu se izvodi izgradnja nove zgrade Muzičke akademije, nova konstrukcija Muzičke akademije u potpunosti će slijediti onu Fabrisovu. U novoj

²¹ Andreas C. LEHMANN — Hans GRUBER: *The Cambridge Handbook of Expertise and expert Performance*, Cambridge, Cambridge University Press, 2011.

zgradi, koja treba niknuti na lokaciji Fabrisove zgrade, zbog specifičnih uvjeta bit će smještena teorijska nastava i samo dio praktične. Glavni će sadržaji Akademije biti smješteni na mjestu nekadašnje susjedne stambene zgrade. Pojedini zidovi te zgrade visoki su i do osam metara, mnogi su iskošeni. Prilikom projektiranja vodilo se računa kako se za najbolju izolaciju ne smije dopustiti da svi zidovi budu pod pravim kutem. Tako ovi zidovi imaju i do 90 centimetara debljine da bi udovoljili uvjetima akustike i zaštite od buke, te su pročelja zgrada konstruirana tako da se zbog izuzetno prometne ulice prigušuje buka i do 50 decibela. U prizemlju bi trebala biti velika pozornica, na kojoj će moći svirati i do sto glazbenika. Gledalište i pozornica bit će pomični, pa tako od formiranja pozornice ovisi i koliko će ljudi biti u gledalištu. Veća pozornica, manje publike, i obrnuto. U novoj zgradi predviđen je prostor za biblioteku, čiji će jedan dio biti zatvoren za posjetitelje, vježbaonica za ansambl, multimedijски studio za snimanje zvuka i video spotova, za nastavu, za individualno vježbanje... Na osam katova, koji se kaskadno uvlače, ima oko devet tisuća kvadratnih metara površine.

S vjerom da je rušenjem Ferimportove zgrade napravljen još jedan korak prema konačnom cilju, jedinstvenoj zgradi Muzičke akademije, u ovom trenutku preostaje samo citirati posljednje riječi Galilea Galileija: »*Eppur si muove*«.

Medijska analiza

Cilj je ove medijske analize, izrađene na temelju novinskih članaka objavljenih u *Aktualu*, *Business.hr*, *Fokusu*, *Glasu Istre*, *Glasu Slavonije*, *Globusu*, *Građevinaru*, *Hrvatskom slovu*, *Jutarnjem listu*, *Nacionalu*, *Novom listu*, *ProGradnji*, *Slobodnoj Dalmaciji*, *Školskim novinama*, *Večernjem listu*, *Vijencu*, *Vjesniku*, *Zagreb Newsu*, *Zagreb moj grad* i internetskim portalima u periodu od 1. siječnja 2003. do 1. svibnja 2012, ispitati zastupljenost tema, sadržaja i stavova vezanih uz MA.

U istraživanju je korištena znanstvena metoda analize sadržaja, koja se u društvenim istraživanjima počela primjenjivati prije pedesetak godina. Prvu kvantitativnu metodu analize sadržaja primijenio je John Gilmer Speed, bivši urednik *New York Worlda*, u vrijeme procvata senzacionalističkoga novinarstva.²² Speed je ujedno pokušao otkriti interakciju između publike masovnih medija i ostalih institucija. No znatno razvijeniji oblik ova je metoda dobila sredinom tridesetih godina 20. stoljeća, i to prije svega u radovima Harolda Lasswella i Paula Lazarsfelda. Temeljnu definiciju analize sadržaja dao je Bernard Berelson. Po njegovu mišljenju »analiza sadržaja jest tehnika istraživanja objektivnog, sistematskog i kvantitativnog opisa manifestnoga sadržaja sredstava

²² Usp. R. S. SUMPTER: News about News: John G. Speed and the First Newspaper Content Analysis, *Journalism History*, 27 (2001) 2, 64-72.

komuniciranja». ²³ Krippendorff definira analizu sadržaja kao »istraživačku tehniku za izvođenje ponovljivih i valjanih zaključaka iz podataka, prema njihovu kontekstu«. ²⁴

Premda sve ove definicije zapravo dopunjuju jedna drugu, može se reći da je riječ o metodi koja »omogućuje da se određene kvalitativne osobine tekstualnog ili ilustrativnog materijala izraze kvantitativnim pokazateljima«. ²⁵

Od 1980-ih analiza sadržaja postala je važan alat u mjerenju uspjeha u programu odnosa s javnošću i procjeni medijskih profila. U tim okolnostima, analiza sadržaja je element medijske procjene ili medijske analize.

Iz kuta uzorka, ovim istraživanjem obuhvaćeni su svi mediji koji su od 2003. do 2012. objavljivali članke na temu »zgrade Muzičke akademije«. Jedinica analize jest članak, a tekstove je analizirala autorica rada. Osmišljeno je ukupno 5 klasifikacijskih kategorija — pozitivno/negativno, primarno/sekundarno, po nazivu medija, po vrsti medija, po godinama. Unutar kategorija definirano je 6 posebnih potkategorija o sadržaju članaka (glazbena kultura, kultura, ostalo, urbanizam, visokoškolsko obrazovanje i zgrada MA), kojima smo pokušali obuhvatiti što više tema o kojima novinari izvješćuju kada pišu o zgradi Muzičke akademije. Konačnom definiranju osnovnih tema prethodila je opsežna dvomjesečna analiza članaka, kojoj je cilj bio ispitati zastupljenost tema, sadržaja i stavova vezanih uz MA.

Istodobno, medijska analiza je alat koji omogućava da se praćenjem i analiziranjem medijskih priloga planira daljnje poslovanje odnosno komunikacija s ciljem postizanja što boljih rezultata i stvaranja što povoljnijeg okruženja za djelovanje. Medijska analiza koristi se iz dva razloga, jer:

— osigurava stalnu (dnevnu, tjednu) informiranost o pojavljivanju u medijima, o aktivnostima relevantnih ustanova, zbivanjima na području poslovanja kojim se bavimo;

— omogućuje pravodobno reagiranje na kritički intonirane priloge o projektu/poslovanju kojim se netko bavi.

Također, medijska analiza je dio odnosa s medijima, koji su sastavni dio odnosa s javnošću, koji su definirani kao strateški komunikacijski proces koji gradi obostrano koristan odnos između organizacije i njenih javnosti.

Javnosti kojima se bavi ova analiza su: najšira, opća javnost (građani RH), stručna javnost (glazbenici, znanstvenici, arhitekti), političari, pripadnici poslovne i intelektualne zajednice.

²³ Bernard BERELSON: *Content Analysis in Communication Research*, The Free Press, Glencoe, Ill., 1952.

²⁴ Klaus H. KRIPPENDORFF: *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, Sage Publications, Beverly Hills, CA., 1980.

²⁵ Vesna LAMZA-POSAVEC: *Sadržaj Večernjeg lista*, Vjesnik, Zagreb 1981.

Javnost koju proučava ovaj rad su mediji:

*Aktual, Business.hr, Fokus, Glas Istre, Glas Slavonije, Globus, Građevinar, Hrvatsko slovo, Jutarnji list, Nacional, Novi list, ProGradnja, Slobodna Dalmacija, Školske novine, Večernji list, Vijenac, Vjesnik, www.business.hr, www.culutrenet.hr, www.dalje.com, www.index.hr, www.javno.hr, www.jutarnji.hr, www.liderpress.hr, www.metro.hr, www.monitor.hr, www.net.hr, www.poslovni.hr, www.privredni.hr, www.t-portal.hr, www.vecernji.net, www.zagreb.hr, www.zagrebancija.com, *Zagreb moj grad*, te *Zagreb news*.*

Jedna od funkcija masovnih medija je informiranje javnosti.²⁶ Upravo se kroz vijesti koje prenose mediji formira mišljenje javnosti o određenom projektu. Cilj ovog dijela rada je proučiti medijske objave o temi MA u razdoblju od 1. siječnja 2003. do 1. svibnja 2012, dodijeliti im značenje sukladno odnosu prema temi MA, te pokazati kakav je učinak postignut komunikacijom s medijima.

Rad s komunikacijskog stajališta pak proučava kakvi su uvjeti bili za komunikaciju s medijima. Svi preduvjeti za dobru komunikacijsku strategiju, koja govori gdje je organizacija, kamo ide i kuda želi ići,²⁷ te dobar komunikacijski plan koji raščlanjuje strategiju na pojedine faze koje razvrstava prema vremenskom redoslijedu i određuje im potrebne ljude i sredstva, bili su ispunjeni: atraktivna tema — nova zgrada; atraktivni sudionici — MA, Grad Zagreb, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Sveučilište u Zagrebu; uspješni građevinski partneri — Nexe grupa; atraktivni projekt — realizacija jedinstvene zgrade za visokoobrazovnu ustanovu od tolike važnosti. S komunikacijskog stajališta ovi su uvjeti za komunikaciju s medijima bili, dakle, vrlo povoljni.

Istodobno, bilo je komunikacijskih izazova — zatvaranje financijske konstrukcije projekta, zaustavljanje radova zbog građevinskih, sigurnosnih i financijskih razloga, promjena vlasti, no sve je to moglo rezultirati povoljnim medijskim napisima koji bi potaknuli upoznavanje, unaprijedili razumijevanje, premostili nerazumijevanje i ravnodušnost, informirali i promijenili percepciju najšire javnosti.

Kako bi praćenje medijske analize bilo što jednostavnije, u nastavku se nalazi kratko pojašnjenje pojmova koji će se u analizi upotrebljavati:

OBJAVA: izdvojena jedinica analize koja sadrži zadani subjekt

Ocjena ili medijska pristranost: afirmativno, neutralno, negativno

Frekvencija: učestalost

Publicitet: sve što je u medijima o klijentu objavljeno

— *planirani i neplanirani publicitet*

— *primarni i sekundarni publicitet*

²⁶ Michael KUNCZIK — Astrid ZIPFEL: *Uvod u znanost o medijima i komunikologiju*, Zaklada Friedrich Ebert, Zagreb, 2006.

²⁷ Dejan VERČIĆ — Franci ZAVRL — Petja RIJAVEC — Ana TKALAC VERČIĆ — Kristina LACO: *Odnosi s medijima*, Masmedia, Zagreb 2004.

VRSTA MEDIJA: tiskani, internetski
PERIODIČNOST TISKA: dnevnik, tjednik, dvotjednik, mjesečnik, dvomjesečnik,
periodika

Ova medijska analiza projektirana je kao desetogodišnja aktivnost. Počinje s najavom gradnje zgrade 2003, zaključno s rušenjem Fabrisove zgrade Ferimport u travnju 2012. godine.

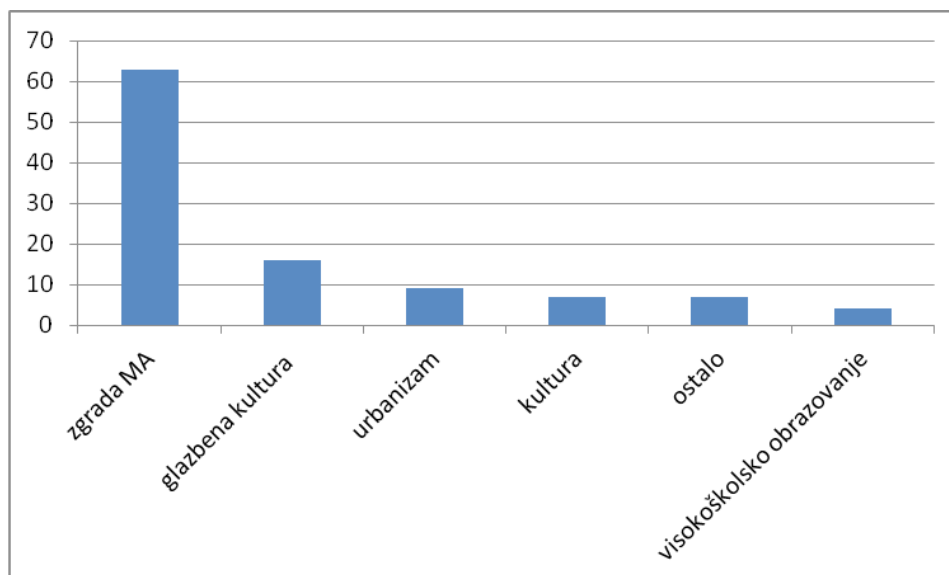
S ciljem dodatnog pojašnjenja ove medijske analize bit će navedene osnovne informacije o medijima koji su pratili ovu temu, te pružen kratak pregled medijske scene u Hrvatskoj, kako bi se ova analiza mogla staviti u medijski kontekst.

Za potrebe analize korišteni su napisi objavljeni u tisku i na portalima koje je agencija Presscut prikupila za izradu ovog diplomskog rada za period od 1. siječnja 2003. godine do 1. svibnja 2012. godine. Obrađena je desetogodišnja baza podataka i detektirano 106 članaka, te zabilježeno svako pojavljivanje pojma zgrade Muzičke akademije u Zagrebu. Svakom subjektu određen je status u objavi ovisno o tome pojavljuje li se kao primaran ili sekundaran pojam, definirano je kakav je ton napisa u odnosu izgradnje zgrade Muzičke akademije, te koje su ključne teme kojima se navedeni napisi bave.

Analiziranje svih prikupljenih medijskih objava rezultiralo je izdvajanjem 106 objava koje sadrže jednu, više ili sve zadane teme (zgrada Muzičke akademije, glazbena kultura, kultura, visokoškolsko glazbeno obrazovanje, urbanizam, ostalo). U sadržajne teme — zgrada Muzičke akademije, glazbena kultura, kultura, visokoškolsko glazbeno obrazovanje, urbanizam, ostalo — uvršteni su svi članci s tematikom vezanom uz zadane teme u svim prikupljenim objavama.

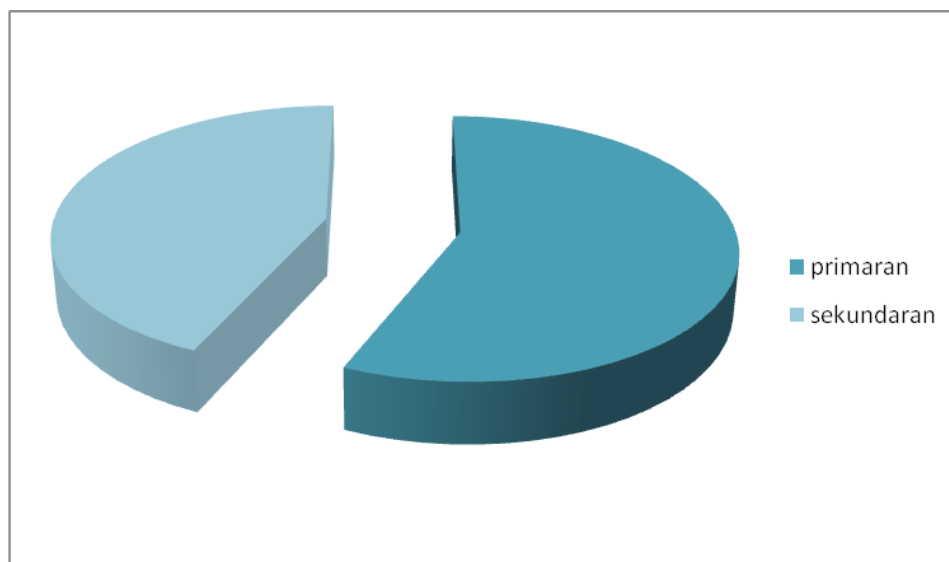
Od 106 izdvojenih članka zadane teme spominju se:

- zgrada Muzičke akademije u 63 članaka (što čini 59% svih objavljenih članaka na zadane teme);
- glazbena kultura u 16 članaka (što čini 15% svih objavljenih članaka na zadane teme);
- kultura u 7 članaka (što čini 6% svih objavljenih članaka na zadane teme);
- visokoškolsko glazbeno obrazovanje u 4 članaka (što čini 4% svih objavljenih članaka na zadane teme);
- urbanizam u 9 članaka (što čini 8% svih objavljenih članaka na zadane teme);
- ostalo u 7 članaka (što čini 7% svih objavljenih članaka na zadane teme).

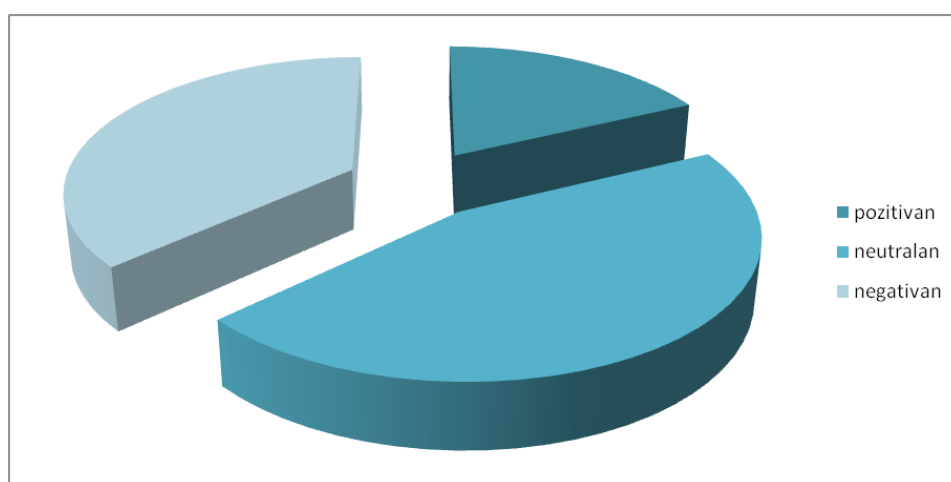
Grafički prikaz 1: broj objava prema temama

Od ukupno 106 medijskih objava u kojima se spominje zgrada Muzičke akademije u 60 je zgrada Muzičke akademije primaran subjekt članka, dok je u 46 sekundaran.

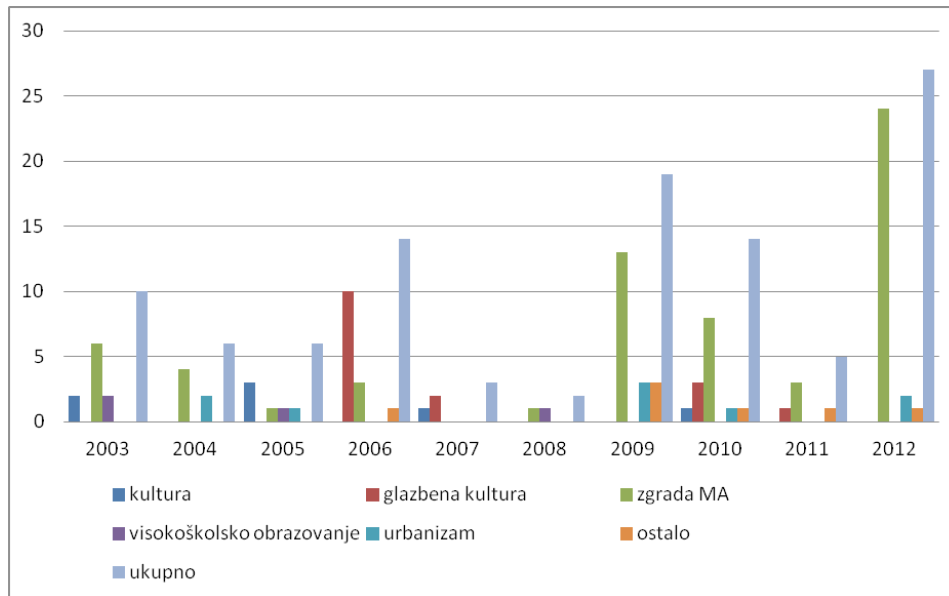
Grafički prikaz 2: objave prema primarnosti

Većina medijskih objava vezanih uz zgradu Muzičke akademije rezultat je reaktivne komunikacije te plasiranja informacija od strane grada Zagreba i aktualnih događanja oko teme, tako da je daleko najveći broj objava neutralno ili negativno obojenih. Neutralnih je tako 48 medijskih objava, a slijede negativne s 39 objava i 19 pozitivnih.

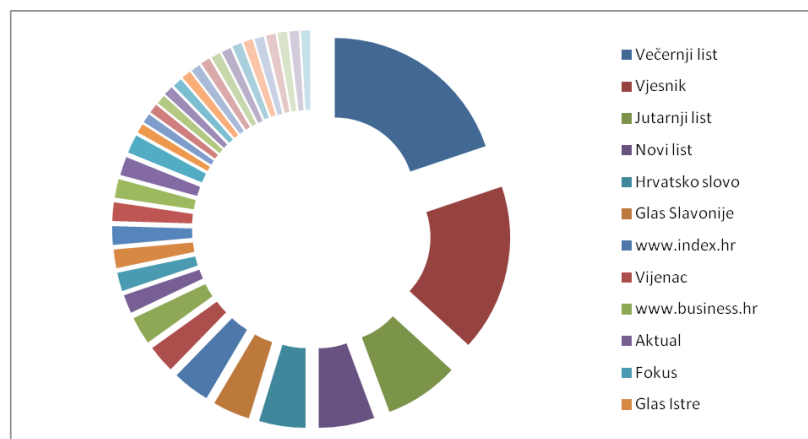
Grafički prikaz 3: pojavnost prema tonu objave

Ukupan broj članaka objavljen je tijekom 10 godina. Svega 106 medijskih objava tijekom deset godina znakovit je pokazatelj nekoliko faktora — nepostojanje komunikacijske strategije od strane Muzičke akademije, ali i nezainteresiranosti medija. Tako je 2003. godine, kada je prvi put najavljeno da će grad pomoći u rješavanju problema jedinstvene zgrade Muzičke akademije, objavljeno ukupno 10 članaka, 2004. i 2005. po 6 članaka. Godine 2006. ponovo se aktualizira ova tema, što je primjetno u rastu broja objava (14), da bi već 2007. sve gotovo palo u zaborav kada su objavljena svega 3 članka. Trend opadanja interesa medija za ovu temu nastavlja se i u 2008. godini, kada su samo dva članka objavljena na zadane teme, no od 2009. tema se ponovno aktualizira, što se očituje u broju objava te godine (19), te 2010. 14 objava. S obzirom na zastoj građevinskih radova u 2011. ne čudi da su paralelno s mirovanjem radova na gradilištu stagnirale i objave u medijima, kada je objavljeno svega 5 članaka. Nedavno rušenje Fabrisove zgrade Ferimport ponovno je aktualiziralo tematiku i rezultiralo s 27 objava u prvih pet mjeseci tekuće godine.

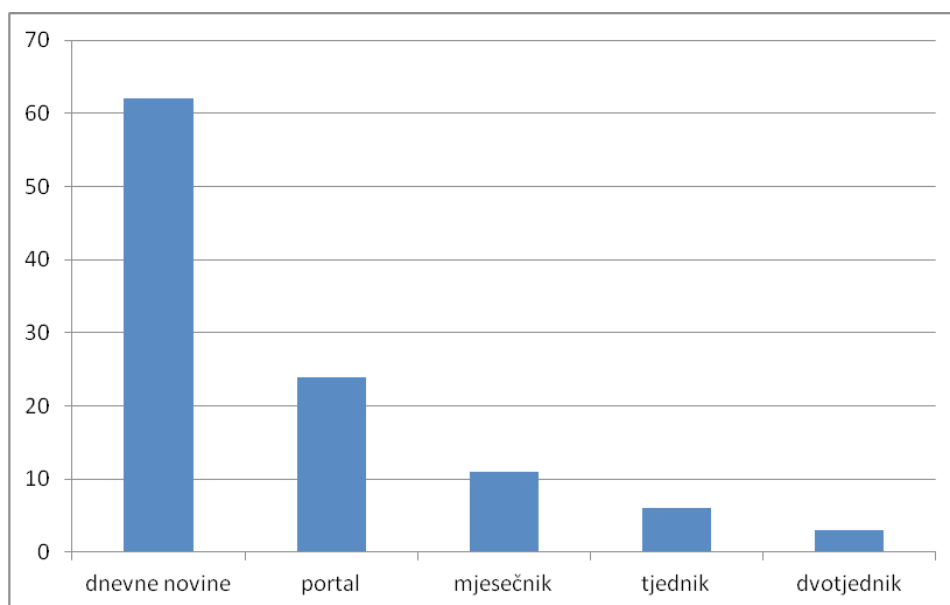
Grafički prikaz 4: pojava tema po godinama

Statistički gledano *Večernji list* najzainteresiranije je pratio ova događanja oko projekta jedinstvene zgrade Muzičke akademije u Zagrebu, te tijekom deset godina objavio 21 članak. Odmah nakon njega *Vjesnik* objavljuje 18 članaka, što ne čudi s obzirom na njegovu izrazito jaku rubriku kulture. Slijedi *Jutarnji list* s 8 objava i *Novi list* sa 6 objava. Najčitanije dnevne novine *24 sata* nisu tijekom svog postojanja objavile nijedan članak o problemu zgrade Muzičke akademije u Zagrebu.

Grafički prikaz 5: pojava objava po medijima

Nadalje, iz prikupljenih podataka za zaključiti je kako su mediji ovu tematiku pratili na razini vijesti, s obzirom da je najveći broj članaka objavljen u dnevnim novinama (62), dok su portali prenijeli vijest trostruko manje puta (24). Mjesečnici su popratili temu u 11 navrata, dok su poslovno politički tjednici o ovoj temi pisali svega 6 puta. Dvotjednik za kulturu *Vijenac* pisao je o ovoj temi samo tri puta.

Grafički prikaz 6: broj tema po vrsti medija

Sadržaj medijskih objava

Tijekom deset godina, koliko je tema izgradnje jedinstvene zgrade Muzičke akademije aktualna, došlo je do političkih promjena vlasti, ali i promjena na čelu Muzičke akademije. Tako je te 2003. godine Muzičku akademiju zastupao dekan Frano Parać, da bi nakon njega na čelo akademije došao Mladen Janjanin, koji je obnašao odgovornu funkciju dekana Muzičke akademije do 2012. godine. I dok Muzička akademija u projektu nove jedinstvene zgrade ima punu podršku gradske i državne politike, potrebno je napomenuti kako je glavna zadaća politike i političara da služe svim ljudima koji su ih izabrali, često smo svjedoci kako političari manipuliraju pojedinim temama kako bi pridobili naklonost birača, a to je povremeno bio slučaj i s pitanjem zgrade Muzičke akademije. Mediji u slučaju nove zgrade akademije u većini slučajeva prenose vijesti i događanja vezana uz zgradu Muzičke akademije.

2003.

U 2003. godini na vlasti je SDP-ova vlada s Antunom Vujićem, koji kao ministar kulture objavljuje ambiciozni program za 2003. godinu u kojem se najavljuje početak izgradnje »toliko potrebne nove zgrade Muzičke akademije«. ²⁸ Istovremeno, tada aktualni dekan Muzičke akademije Frano Parać na javnoj tribini *Academia moderna* ponosno izjavljuje kako će u sljedećih nekoliko godina Muzička akademija u dvije faze dobiti nove prostore — Ferimportovu zgradu i sadašnju zgradu Stomatološkog fakulteta u Gundulićevoj. Paralelno s time je političarka opozicije Dorica Nikolić, glavna tajnica tadašnjeg HSLŠ-a, tada organizirala konferenciju za medije kako bi kritizirala aktualnu Vladu odnosno upozorila javnost kako »u kulturi vladaju neformalne grupe i monopol«, te istaknula kako »već više od dvije godine čelni ljudi države i grada obećavaju rješavanje 50-godišnjeg problema zgrade Muzičke akademije i gradnju nove zgrade za nju«. ²⁹

I dok političari u međusobnom kritiziranju povlače i pitanje izgradnje jedinstvene zgrade Muzičke akademije, glazbenici su počeli djelovati. Tako naš svjetski poznati glazbenik Ivo Pogorelić najavljuje prvi koncert pod nazivom »Ivo Pogorelić za Muzičku akademiju« u znak potpore zagrebačkoj Muzičkoj akademiji u rješavanju dugogodišnjeg problema s prostorom. Je li uključivanje Ive Pogorelića u ovo goruće pitanje ili neki drugi argument bio okidač ne zna se, niti će se ikada saznati, ali tadašnja gradonačelnica Vlasta Pavić potpisala je ugovor s dekanom Muzičke akademije Franom Paraćem, kojim se zgrada Ferimporta daje MA na korištenje od 100 godina. Frano Parać tada ističe svoju nadu kako bi Akademija na toj adresi mogla započeti s radom 2007, te da će se sljedećih godinu dana obavljati pripremni radovi u suradnji s Društvom arhitekata Grada Zagreba, izvršiti analiza zgrade i riješiti financijska konstrukcija.

Krajem godine *Jutarnji list* objavljuje veliki članak o ulaganjima Vlade u Sveučilište, spominjući pritom kako će najviše sredstava pripasti Muzičkoj akademiji. ³⁰

2004.

Medijski napisi o Muzičkoj akademiji u 2004. godini započinju u siječnju, ³¹ kada je na sjednici Gradskog poglavarstva donesen program za natječaj za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja Ferimportove zgrade, odnosno nove

²⁸ Branka DŽEBIĆ: Velike ambicije i bremenita zbilja, *Vjesnik*, 63 (17. 1. 2003) 19808, 37.

²⁹ Anita MALENICA: Kulturom vlada monopol, *Slobodna Dalmacija*, 60 (20. 3. 2003) 18723, 59.

³⁰ Dragana RADUŠINOVIĆ: Vlada ulaže čak 1,3 milijarde kuna u zgb. Sveučilište, *Jutarnji list*, 6 (19. 11. 2003) 1984, 18.

³¹ Nikola SEVER ŠENI: Bandić: Grad će odlučiti gdje će se što graditi, *Večernji list*, 46 (16. 1. 2004) 14448, 11.

zgrade Muzičke akademije. Već krajem ožujka mediji su prenosili kako je projekt arhitekta Milana Šosteriča odabran kao najbolji, te da će se prema njemu započeti gradnja već krajem 2004, no napominje se kako će taj korak biti ograničen ishodenjem lokacijske i građevinske dozvole, pripremom projektne dokumentacije, te provođenjem natječaja za izvođača radova.

2005.

Tek potkraj 2005. mediji objavljuju kako su studenti Muzičke akademije krenuli u štrajk s obzirom da im je HGZ uskratio dvije garderobe koje su koristili za vježbanje, dok istodobno zgrada Ferimporta na Trgu maršala Tita stoji i propada.³² U međuvremenu je došlo do promjena u gradskoj vlasti, te je na gradonačelničko mjesto zasjeo Milan Bandić koji medijima izjavljuje kako će »uskoro Grad Zagreb i Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa započeti gradnju zgrade Muzičke akademije«,³³ što su prenijeli gotovo svi mediji.

2006.

Objave u 2006. započinju pompoznom potpisivanjem sporazuma o izgradnji (sufinanciranju obnove i dogradnje) Muzičke akademije, što su ga u prisutnosti tadašnjeg premijera Ive Sanadera i ministra kulture Bože Biškupića potpisali rektorica Sveučilišta Helena Jasna Menzer, dekan Frano Parać, ministar znanosti i obrazovanja Dragan Primorac i gradonačelnik Milan Bandić.³⁴ U financiranju projekta sudjeluju Grad Zagreb, koji je Sveučilištu darovao zgradu i osigurao dio novca, dok su Ministarstvo znanosti i Sveučilište osigurali zajam od 51 milijun kuna.

Nastavlja se s organizacijom koncerata (»Opera pod zvijezdama«), čiji će sav prihod od prodanih ulaznica biti namijenjen novoj zgradi Muzičke akademije.

2007.

U ovoj godini sporadično se objavljuju tekstovi u kojima se kao sekundarna tema spominje izgradnja zgrade Muzičke akademije. Izrazito malo objava u ovoj godini upućuje na činjenicu kako radovi oko nove zgrade Muzičke akademije nisu primarni interes ni Sveučilišta, ni gradskih vlasti, dok su i sami predstavnici Akademije vrlo »tihi«.

³² Martina KALLE: Akademija na čekanju, *Vjesnik*, 65 (15. 10. 2005) 20746, 75.

³³ *** Prva donacija muzeju suvremene umjetnosti, *Glas Slavonije*, 86 (28. 10. 2005) 26981, 51.

³⁴ mst: Važan potpis za zgradu akademije, *Večernji list*, 48 (15. 2. 2006) 15181, 43.

2008.

Godina 2008. u medijskom smislu započinje pozitivnim obećanjem rektora Alekse Bjeliša koji u *Školskim novinama* ističe kako će do kraja godine biti pripremljeni arhitektonski programi za pojedine fakultetske zgrade, među kojima i za onu Muzičke akademije.³⁵ Godina pak završava apelom Berislava Šipuća, koji ističe kako je velik i potreban zalag za budućnost glazbene kulture upravo »izgradnja jedne zgrade bez koje MI ne možemo dalje. Bez koje NAŠA GLAZBA NE MOŽE DALJE. Bez koje GLAZBENA KULTURA HRVATSKE NE MOŽE DALJE. Bez te zgrade. Jedne jedine zgrade. Zgrade Muzičke akademije. NOVE zgrade! Hoće li 2009. godina biti, napokon godina u kojoj ćemo DOČEKATI NOVU ZGRADU MUZIČKE AKADEMIJE? Kada bi se to dogodilo, uza sve što će se, nadamo se, i gotovo sigurno dogoditi, bila bi to sjajna godina. Već sad!«.³⁶

2009.

Medijski napisi u 2009. isključivo su vezani uz operativno i građevinsko djelovanje kada se govori o zgradi MA. Tako aktualni dekan Mladen Janjanin priopćuje kako su u međuvremenu dobivene sve potrebne lokacijske i građevinske dozvole, te kako je u tijeku natječaj za izvođača radova s kojima će se krenuti u ožujku te godine. Slijedilo je svečano potpisivanje Ugovora o javnim radovima na izgradnji Muzičke akademije, kojim započinje prva faza rekonstrukcije i dogradnje stare zgrade Ferimporta, održano u samoj zgradi Ferimporta. U tome trenu prenose se informacije da je ugovor vrijedan 123 milijuna kuna, od čega su 51 milijun kuna osigurali Sveučilište i Ministarstvo znanosti, a ostatak Grad Zagreb, koji je Akademiji dodijelio zgradu na stogodišnje korištenje. Sudionici svečanosti bili su tadašnji visoki državni dužnosnici Radovan Fuchs, državni tajnik u Ministarstvu znanosti obrazovanja i sporta, Milan Bandić gradonačelnik Zagreba, Aleksa Bjeliš, rektor Sveučilišta, Mladen Janjanin, dekan Muzičke akademije, i Zvonko Mesić, prokurist tvrtke Megrad, koja je na javnom natječaju izabrana za izvođača radova.

No, s početkom radova došlo je i do prvih problema, o čemu mediji izvješćuju i prenose vijest o još jednom građevinskom incidentu — ovoga puta zbog radova na zgradi Muzičke akademije popucao je zid susjedne zgrade jer nije bio zaštićen.³⁷

³⁵ M. ŠIMEG: Poboljšanje studentskog standarda na prvome mjestu, *Školske novine*, 59 (19. 2. 2008) 2662, 5.

³⁶ *** Nije pretjerano: bez nove zgrade Akademije hrvatska glazba ne može, *Večernji list*, 50 (27. 12. 2008) 16188, 46.1

³⁷ Stjepan BUBALO: Oštećena zgrada pokraj Muzičke akademije, *Vjesnik*, 69 (23. 10. 2009) 21960, 5.

2010.

Medijske objave u 2010. godini počele su u afirmativnom tonu kada *Slobodna Dalmacija* objavljuje afirmativni tekst o novoj zgradi Muzičke akademije, u kojem se u detalje prenose sve relevantne informacije vezane uz novu zgradu Muzičke akademije.³⁸ Istovremeno, dekan Janjanin u intervjuu ističe kako će učiniti sve da se tijekom gradnje u iduće dvije godine odvija brzo i efikasno.³⁹

Samo pola godine nakon intervju s dekanom i njegovih obećanja počinju medijski napisi o tome kako radovi na zgradi Muzičke akademije stoje zbog neplaćenih računa od travnja 2010.⁴⁰ Na to se nadovezuju informacije kako je gradonačelnik Bandić zbog rebalansa proračuna za 2010. ukinuo predviđenih 13,6 milijuna kuna za izgradnju zgrade, kako je financijska kriza pogodila investitore — Sveučilište i resorno Ministarstvo, no ponajviše građevinsku industriju, čime je tvrtka Megrad zbog nepovoljnih uvjeta na tržištu u problemima, te kako zbog toga stoje građevinski radovi na zgradi Ferimporta.⁴¹ Da je ipak riječ o važnom projektu govori činjenica da je gradnju Muzičke akademije preuzela našička Nexe gradnja kako bi, prema predviđanjima, zgrada bila useljiva najkasnije do 2012. godine.

2011.

Usprkos promjeni izvođača građevinskih radova kriza je ipak ostavila traga na tempu realizacije projekta izgradnje nove zgrade MA, što je rezultiralo vrlo malim brojem objava. Obilježavajući 90-u obljetnicu postojanja MA koristila se svaka prilika⁴² da se istakne vjera u preseljenje u nove prostore, koje će se dogoditi sljedeće (2012) godine.

2012.

Kalendarskim početkom godine ponovo se medijski aktualizirala tema nove zgrade MA.⁴³ Tako se prenose informacije o proračunu za kulturu u 2012, u kojem je među tri projekta uvršteno i dovršenje zgrade MA. Nedugo nakon informacija

³⁸ Marijana ŠEŠO: Muzička akademija u staklenoj kocki, *Slobodna Dalmacija*, 67 (8. 1. 2010) 21150, 6.

³⁹ Zdenka WEBER: Želimo utvrditi pozicije umjetničkih akademija, *Hrvatsko slovo*, 16 (8. 1. 2010) 768, 3.

⁴⁰ Tomislav MAMIĆ: Zbog neplaćenih računa za struju stoje radovi na Muzičkoj akademiji, *Jutarnji list*, 13 (1. 6. 2010) 4280, 20.

⁴¹ Marko ŠPOLJAR: Ništa od dovršetka Muzičke akademije, *Večernji list*, 52 (6. 7. 2010) 16721, 16.; Vanja VESIĆ: Projekt Muzičke akademije stopiran do daljnjega, *Novi list*, 64 (8. 7. 2010) 20350, 14.

⁴² Hina: 90 godina Muzičke akademije, *Novi list*, 65 (28. 11. 2011) 20866, 47.

⁴³ dik/VML: Projekt Centra za kulturu ipak na čekanju, dobit će samo krov, *Večernji list — Plavi*, 54 (9. 1. 2012) 17252, 21.

vezanih uz proračun, mediji kreću s prenošenjem informacija vezanih uz Ferimportovu zgradu. Tako prenose kako je za završetak izložbe mladih talijanskih umjetnika koja se održavala u MSU pod nazivom »Tišina gdje stvari napuštaju sebe« obilježen projektom pod nazivom »početak-kraj« održavanjem koncerta u praznoj zgradi Ferimporta.⁴⁴ Sutradan je počelo rušenje Ferimportove zgrade što su popratili svi mediji, te o završetku rušenja izvijestili mjesec dana kasnije. Nakon tih tema relevantnih za gradske rubrike dnevnih novina prestalo se s medijskim izvještavanjem o sadržajima vezanim uz izgradnju nove zgrade MA.

Temeljni nalazi medijske analize

Na temu zgrade Muzičke akademije od 2003. do kraja svibnja 2012. objavljeno je 106 napisa u tiskanim medijima i portalima. Najviše pažnje temama vezanim za zgradu Muzičke akademije posvećuje tiskani dnevnik *Večernji list*, čija se dnevna naklada kreće oko 80 000 primjeraka. I usprkos činjenici da je najveći broj objava neutralno intoniran, čitatelj se ne može oteti dojmu kako cijela ova tematika ima negativan kontekst. Od prvotne problematike — dugogodišnjeg traženja rješenja lokacije, preko problema financiranja i sufinanciranja do problema s gradnjom i obnovom postojećih objekata do posljednjeg događaja koji je prenerazio javnost — rušenja kulture Fabrisove zgrade Ferimporta uz pojašnjenje da je dotrajala te da ne odgovara svim zakonskim odredbama.

Utvrđuje se kako odabrani mediji, kad se govori o novoj zgradi Muzičke akademije, udovoljavaju uvjetima profesionalnog izvješćivanja. Ipak, zabilježene su i određene manjkavosti, i to prije svega nedovoljna zastupljenost analitičkih napisa, posebnih istraživanja i reportaža, zatim prevelika zastupljenost fotografija osoba uz relativnu odsutnost grafičkih priloga analitičke naravi, te napokon, do određene mjere, i diskurs koji je često popularan uz relativno izostajanje onoga uže stručnog i profesionalnog.

U ovom radu potrebno je napomenuti kako su mediji jedna od institucija javnosti, pri čemu se najčešće koriste kao kanal prema najširoj javnosti i kao takvi odigrali su veliku ulogu. Mediji su ti koji otkrivaju afere, ali prije svega informiraju najširu javnost. Novinarsko motrenje svijeta od izuzetne je važnosti za svako društvo koje je utemeljeno na ravnopravnosti i vladavini prava. U slučaju zgrade zagrebačke Muzičke akademije može se reći da su mediji — podbacili.

Istovremeno je, nažalost, Muzička akademija propustila priliku da upravo ona bude kreator vijesti i stvaralac javnog mišljenja plasiranjem željenih vijesti, te je takav nedostatak usmjerene komunikacije rezultirao pretežno negativnim kontekstom.

⁴⁴ Marija SARAGA: Koncert za početak nastanka nove zgrade, *Jutarnji list*, 15 (6. 3. 2012) 4899, 28.

U današnje doba, kada su i druge kulturne institucije prepoznale važnost odnosa s javnostima, potrebno je istaknuti kako gotovo sve ozbiljne tvrtke i organizacije svojim aktivnostima većinom postavljaju jasne i mjerljive ciljeve odnosa s javnošću (OSJ) kako bi mogle vrednovati svoj rad. Upravo su rezultati ove analize pokazali da je komunikacija s medijima bila slabo planirana, odnosno gotovo isključivo reaktivna, čime je MA dovedena u poziciju da se pomisli kako nije dobro vođena.

Preporuka s komunikacijskog stajališta bila bi napraviti kvalitetnu medijsku strategiju kojom bi se ustvrdilo gdje se MA nalazi u medijima danas, gdje smjera biti sutra, te kako namjerava do toga doći. Naime, upravo medijska strategija spaja našu medijsku priču s medijima kao njezinim materijalnim nosiocima, koji pak predstavljaju kanal prema najširoj javnosti. Time se postavljaju preduvjeti za formiranje javnog mnijenja i formiranje nužnog pozitivnog konteksta koji ima neprocjenjivu vrijednost u edukativnom, znanstvenom i profesionalnom smislu. Time bi se postigao željeni krajnji cilj: izgradnja jedinstvene zgrade Muzičke akademije.

Zaključak

Na kraju ovog rada možemo zaključiti da je nepostojanje vlastite zgrade Muzičke akademije nedopustiva i kronično tragična činjenica. Taj problem nisu riješili oni koji su godinama za njega bili odgovorni, kako na glazbenoj tako i na gradskoj strani, i to ne služi na čast ni kulturnom ni političkom establišmentu hrvatskog društva i države.

Povijesni pregled nastanka jedinstvenog sustava muzičkog obrazovanja u Hrvatskoj i problematika izgradnje jedinstvene zgrade Muzičke akademije u Zagrebu u ovom radu uspoređeni su s pregledom situacije u visokoobrazovnim glazbenim ustanovama susjednih zemalja; Bosne i Hercegovine, Slovenije i Srbije, koje kao zemlje proizašle iz Jugoslavije imaju sličnu povijest kao i Hrvatska, ali i s nekim visokoobrazovnim glazbenim ustanovama Europske unije: Francuske, Engleske i Poljske. Zaključak navedene usporedbe činjenično je neosporan, predstavljene zemlje Europske Unije imaju uređene visokoškolske glazbene ustanove s jedinstvenim prostorima, te kao takve predstavljaju nosioce kulturnog razvitka svojih zemalja.

Jedinstvena zgrada namijenjena isključivo glazbenom obrazovanju omogućuje razvoj punih potencijala studenata, kao i razvoj kulture društava u kojima postoji. U modernom hrvatskom društvu glazbena kultura i kultura općenito nisu dovoljno cijenjene. Jedan od pokazatelja svakako je i malen prostor u medijima namijenjen predstavljanju kulturnih vijesti, među koje spada i izgradnja zgrade Muzičke akademije, a koji je predstavljen u ovome radu.

Rezultati analize medija prikazani u ovome radu pokazali su kako je komunikacija s medijima, a preko njih i sa širom javnosti, bila potpuno neplanirana,

te je propuštena mogućnost za formiranje pozitivnog javnog mišljenja o potrebi postojanja jedinstvene zgrade Muzičke akademije. Analiza je pokazala i korištenje problematike od strane političkih stranaka i političara u osobne promidžbene svrhe, što je, uz nedostatak kreiranja vijesti od strane Muzičke akademije, rezultiralo negativnim kontekstom.

Projekt izgradnje jedinstvene zgrade Muzičke akademije u Zagrebu najavljen je početkom 2003. godine. U tijeku pisanja ovog rada u 2012. godini zgrada još nije izgrađena niti je dovršena tijekom 2013.

S obzirom da je u navedenom razdoblju u izgradnju sportskih dvorana iz gradskih i državnih proračuna izdvojeno više milijuna kuna pod egidom razvijanja sportskog turizma, možemo zaključiti da se ne radi samo o novcu koji je potreban za izgradnju zgrade Muzičke akademije, već o dubljem problemu položaja kulture općenito u hrvatskom društvu.

LITERATURA

a) Knjige

*** Akademija za glasbo Ljubljana, Akademija za glasbo, Ljubljana 1965.

*** *50 godina Muzičke akademije*, Muzička akademija, Sarajevo 2005.

ANDREIS, Josip: *Povijest glazbe, IV. knjiga: Povijest hrvatske glazbe*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1989.

DELORS, Jacques: *Učenje — blago u nama*, Educa, Zagreb 1998.

ERICSSON, K. A., CHARNES, N., FELTOVICH, P. J., & HOFFMAN, R. R.: *Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*, Cambridge University Press, New York 2006.

GREGORY, Anne: *Odnosi s javnošću: Planiranje i upravljanje kampanjama*, Hrvatska udruga za odnose s javnošću, Zagreb 2006.

HARALAMBOS, Michael: *Uvod u sociologiju*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1980.

HAUSER, Arnold: *Sociologija umjetnosti*, prev. Ruža i Jagoda Rubčić, Školska knjiga, Zagreb 1986.

JANSON, Horst Woldemar, JANSON, Anthony F.: *Povijest umjetnosti*, prev. Olga Škarić et al., Stanek, Varaždin 2003.

KOS, Koralka (ur.): *Muzička akademija u Zagrebu 1921-1981. Spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 1981.

KRPAN, Erika (ur.): *Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu. 90 godina*, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2011.

KURET, Primož — ROTAR PANCE, Branka: *Akademija za glasbo: 1919-1030-1999. Izdano v počastitev osemdesetletnice konservatorija in šestdesetletnice Akademije za glasbo v Ljubljani*, Akademija za glasbo, Ljubljana 2000.

ŠABAN, Ladislav: *Muzička škola Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu*, Zagreb 1968.

ŠABAN, Ladislav: *150 godina Hrvatskog glazbenog zavoda*, HGZ, Zagreb 1977.

TUKSAR, Stanislav (ur.): *Sveučilište u Zagrebu — Muzička akademija 1922.-2002.*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 2002.
VERČIČ, Dejan, ZAVRL, Franci, RIJAVEC, Petja, TKALAC VERČIČ, Ana, LACO, Kristina: *Odnosi s medijima*, Zagreb 2004.

b) Internetski izvori

Činjenice o obrazovanju: <http://www.unesco.org/delors/>
Činjenice o visokoškolskoj obrazovnoj ustanovi u RS: <http://www.fmu.bg.ac.rs/>
Činjenice o visokoškolskoj obrazovnoj ustanovi u BiH: <http://www.mas.unsa.ba/>
Činjenice o visokoškolskoj obrazovnoj ustanovi u Austriji: <http://www.mdw.ac.at/>
Činjenice o visokoškolskoj obrazovnoj ustanovi u Ujedinjenom Kraljevstvu: www.ram.ac.uk
Činjenice o visokoškolskom obrazovnoj ustanovi u Francuskoj: <http://www.cnsmdp.fr>
Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika: <http://www.hdgu.hr>

c) Novinski članci

Prikupljeni od strane Presscuta, agencije za praćenje medijskih objava.

Summary

SINGLE FACILITIES AS AN ISSUE IN UNIVERSITY LEVEL MUSIC EDUCATION IN CROATIA: THE MEDIA IMPACT OF THE ERECTION OF THE ACADEMY OF MUSIC BUILDING IN ZAGREB OVER THE 2003-2012 PERIOD

In this article the problems concerning the erecting of the Zagreb Academy of Music building are discussed. This institution was established in 1922 and has never been operating within one single physical space since then; instead, its teaching courses have been dispersed at several rented locations.

Furthermore, in order to offer a comparative insight into their operating modes, the overview of the situation in the facilities of university level music institutions in neighbouring countries is given — in Bosnia-Herzegovina, Slovenia and Serbia — which, as countries that emerged from the former Yugoslavia, underwent similar historical processes. In addition, insight is also given into some university level music institutions in other European countries, such as France, England and Poland. While similar institutions in the capitals of the former Yugoslavia deal with similar problems as the Zagreb Academy of Music, the other European Union countries mentioned here have well-ordered university level music institutions with single facilities, thus functioning as one of the main factors in the music culture of their respective countries.

In the second part of the article, analyses of Croatian media impact accompanying the erection of the Zagreb Academy of Music facilities are given, based on newspaper

articles published in the following print media: *Aktual*, *Business.hr*, *Fokus*, *Glas Istre*, *Glas Slavonije*, *Globus*, *Građevinar*, *Hrvatsko slovo*, *Jutarnji list*, *Nacional*, *Novi list*, *ProGradnja*, *Slobodna Dalmacija*, *Školske novine*, *Večernji list*, *Vijenac*, *Vjesnik*, *Zagreb News*, and *Zagreb moj grad*, as well as on internet portals, during the period from 1 January 2003 until 1 May 2012. The main goal of this presentation, with the help of graphs and statistical data, is to show and investigate the themes, content and attitudes connected with the whole complex of the erection of the Zagreb Academy of Music facilities. The results of the media analyses show that the institutional communication with the media and, consequently, with the broader general public, was totally unplanned, thus failing to form a positive public opinion about the need of erecting such Academy of Music facilities. The analyses have also shown that the whole issue was used by political parties and politicians in promoting their personal goals, which resulted — supported by the lack of adequate news being launched by the Academy of Music itself — in creating a partly negative public context.